

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

I. INLEIDING.

Wie zou geen belang stellen in China! We hebben ons maar even te herinneren, dat China, volgens de laatste, onlangs bekend gemaakte telling, een bevolking heeft van vijfhonderd millioenen, dat is ruim zoo veel als al de Europeesche landen samen. Dat is dus meer dan het vierde deel van de bevolking der aarde. Van elk viertal menschen minstens één een Chinees! En als wij natuurlijk de grootste belangstelling hebben voor den Europeaan, den ander van het viertal, dan mag toch de Chinees wel de tweede plaats hebben in onze aandacht. De derde plaats zij dan gegeven aan de overige bewoners van Azië: Javanen, Indiërs, Perzen, Arabieren, enz., die samen ook een vierde deel der menschheid vormen, en de vierde plaats is voor het laatste vierde deel: de bewoners van Amerika, Afrika en Australië. Misschien wil iemand de volgorde wijzigen, toch geloof ik, dat de merkwaardige eenheid van ruim een vierde deel der menschheid ons opwekt om veel belang te stellen in de Chineezzen.

Doch er is meer. Het Chineesche volk is niet alleen het grootste, het is ook het oudste volk. De geschiedenis van ons volk en van de andere volken van West-Europa begint met de komst der Romeinen in deze streken, ongeveer tweeduizend jaar geleden; de geschiedenis van Rome is nog zevenhonderd jaar ouder; die van Griekenland is drieduizend jaar oud; China's geschiedenis dateert minstens van het jaar 2000 vóór Christus. En die geschiedenis van vóór veertig eeuwen is geen verzameling van overleveringen zooals bij andere natiën, maar een echte zuivere geschiedenis, zooals we die in andere landen nog geen duizend jaar kennen. Daar is in de Chineesche geschiedenis geen oudheid en geen middeleeuwen, geen tijdperk van vorming uit den onbeschaafden toestand tot den beschaafden; neen, hoever we ook terugdringen in de geschiedenis van China, we vinden er steeds dezelfde beschaving, waarvan de oorsprong misschien te zoeken is in den tijd, dat volksverhuizers van Babels toren af naar het Oosten togen. De Chineezzen zelf vertellen van Fo-hi, een akkerman, die een wijngaard plantte; 'tis volstrekt niet onmogelijk, dat Fo-hi dezelfde is als Noach, die immers na den torenbouw nog tweehonderd vijftig jaar heeft geleefd. Zooals de Chineezzen thans leven in hun steden en dorpen, zoo leefden ze in de dagen van Luther ook reeds, en in de dagen van Karel den Groeten, en in de dagen, toen de Heere Jezus op aarde was, en in de dagen van David en Salomo, en in de dagen van Mozes en van Abraham. Er zijn leesboeken in gebruik op de Chineesche scholen, die evenzoo gebruikt werden in den tijd, dat Esther koningin van Perzië was. Wel een wonderlijk land, waar de voortgang der eeuwen geen verandering wist te brengen. Terwijl hier in het Westen alles streefde naar vooruitgang en onder bange worstelingen dikwijls de vooruitgang zich baan brak, stond China reeds lang op zijn volle hoogte, zóó hoog, dat naar de begrippen des volks van nóg hooger geen sprake kon zijn. Het eenige, dat afwisseling bracht in de geschiedenis waren hongersnooden en overstromingen en opstanden nu en dan; voor het overige leefde het volgende geslacht geheel als het vorige.

In de laatste honderd jaren echter — en dat doet ons in China bijzonder belang stellen — is er een wonderlijke

verandering gekomen. Onmerkbaar klein was het begin; één man, Morrison, een Engelschman, wien het eeuwig heil der honderden millioenen ter harte ging, ging naar de kust van China en leerde de taal. Verder dan de kust mocht hij niet; het binnenland mocht hij niet zien. Maar hij begon met het overbrengen van den Bijbel in het Chineesch, en daarmee bracht hij een nieuw element in de Chineesche beschaving. En toen later eerst de havens en dan het binnenland opengesteld werd voor Europeanen, toen trokken moedige mannen en vrouwen China binnen met de banier des kruises. Zeer langzaam was de voortgang; de Chineezzen zagen te laag neer op vreemdelingen om te kunnen gelooven, dat deze het beter zouden weten dan zij; de „klassieken” van de Westelingen konden toch geen boeken zijn, te vergelijken met die hunner oude schrijvers. Doch Gods Woord deed zijn kracht. Nog is slechts één op elke zestienhonderd Chineezzen een Christen; maar die eene is een macht, die invloed uitoefent op zijn omgeving. En juist in onze dagen is er een merkwaardige beweging in het land. De bekende opstand der Bokkers, negen jaar geleden, was gericht tegen de vreemdelingen en vooral tegen hun Christendom; honderd vijf en zeventig zendelingen werden gedood en duizenden Chineesche Christenen. Doch hun bloed maakte den harden grond vruchtbaar, en in de dagen, die wij beleven, begint China te vragen, wat toch het Evangelie van Christus beteekent. In de laatste zeven jaren zijn meer dan vijftigduizend Chineezzen gedoopt, en iedere zending, die naar China terugkeert, roept om geloovige mannen en vrouwen, die hem willen vergezellen. Alles schijnt er op te wijzen, dat het thans Gods tijd voor China is. En men vraagt zich af in blijde ontroering, wat het worden zal, indien straks het aantal Europeesche predikers vertienvoudigd wordt, maar vooral, indien de inlandsche Christenen zelf steeds beter hun roeping verstaan om hun landgenooten bekend te maken met het Evangelie der genade. „Doe groote dingen voor God, en verwacht groote dingen van God!” is een zedingswoord. En waar we aan het begin dezer twintigste eeuw zien, dat God de deuren wijd openzet in dit oudste en grootste rijk der aarde, zouden we daar niet groote dingen van Hem verwachten?

We lazen dezer dagen een merkwaardig boek. Het heet „Pastor Hsi,” en bevat de levensgeschiedenis van een Chineeschen geleerde, die in 1878 Christen werd en in 1895 overleden is, en die door God gesteld is tot een grooten zegen in de provincie Sjan-si. Het boek is geschreven door Mrs. Howard Taylor, de schoondochter van den bekenden zending Hudson Taylor, en het beleefde in Engeland binnen vier jaar den elfden druk. Wij zijn bezig dit boek, in zover het ons verhaalt van de bekeering en den arbeid van Hsi, in het Nederlandsch te vertalen; vooraf echter wenschen we aan de hand van het eerste deel in „Timotheüs” het een en ander mede te deelen over het leven in China, in het bijzonder over het kinderleven, over de school, over de studie der geleerden, over het leven en het werk van een man van studie in China; over Chineesche huwelijksgewoonten; en dan over den vloek, die sinds meer dan een halve eeuw op China rust door de schuld van Engeland. Dat is de *opium*. De drankellende, die als een worm knaagt aan de volkswelvaart en zedelijkheid in onze Westersche landen, is klein in vergelijking van de ellende, — ik wenschte, dat ik een sterker woord had! — die de opium over China heeft gebracht. En dan zullen we hooren, hoe de Heere Jezus machtig is, ook den opium-slaaf te redden uit de klauwen van het verslindend monster, en hem te gebruiken als een werktuig tot redding en verlossing van duizenden uit de macht van den opium. En we zullen hooren, hoe zeer velen van deze verlost ook hun knieën leeren buigen voor Jezus. Ik reken er op, dat de lezer belangstelt, en ik hoop slechts, dat ik in staat zal zijn, hem zóó te boeien als het boek van de Engelsche schrijfster mij geboeid en ontroerd heeft.

Zijn „Auf luftiger Höh” schildert een met kolossale steenblokken als bezaaide heide bij Gerolstein met heerlijke lichteffecten. Zijn „Ginstergold” is een wonderschoone verheerlijking van de Eifellente, badend in glanzend goud. „Frühlingserwachen” en „Hochwald” geven zoo vele uitzichten op met bloemen bedekte weiden in verrukkend contrast met de donkere rotsen op den achtergrond. Het was aangenaam met dezen man, kunstenaar zoowel op het klavier als met het penseel, te spreken, zoowel aan den maaltijd als op zijn lievelingsplekjes hoog in het gebergte tusschen Heiligen-steen en Dietzenley, waar ik hem eenmaal lustig aan den arbeid vond; en een aangenaam oogenblik was het ons, toen hij zijn portefeuille met studies voor ons opende.

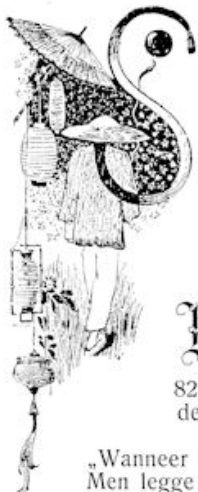
Zoo was het niet alles klatergoud „am offen Tisch.”

Zelfs vond ik ten slotte nog één waar Christen, een van de zeer weinige Protestanten in dit Roomsche land, onder de dischgenooten. Hij ontpopte zich als een „broeder van de vergadering.” Onze blijdschap was wederkeerig. Hij wist te verhalen van „zich eenzaam gevoelen,” en klaagde over gemis aan gemeenschap. Kon het anders? Het geestelijk leven onder het gering aantal „Evangelischen” scheen vrijwel zoek; dies waren de geestelijke banden slap. Een en ander bleek ook ons, toen we na het kerkbezoek en na een waarlijk ernstig woord van een „Herr Vicar,” uit Trier overgekomen, te hebben gehoord, trachten een gesprek aan te knopen met de enkele kerk-gangers; neen, er was geen samenkomst meer dien Zondag, en men achtte zich niet in staat die te beleggen, hoezeer ook de vreemdeling zijn medewerking aanbood. Onze vriend Paul Arthur Fr. verzekerde ons te leven bij zijn Bijbel, en onze gesprekken bewezen, dat hij waarheid sprak. Zoo is de Christen nooit alleen, en zoo wordt er gemeenschap gevoeld zelfs „am offen Tisch.”

Reeds waren de meesten opgestaan, sommigen waren nog aan het dessert, „die Gräfin” wreef wat brood tot kruimels, intusschen de vertrekkenden fixeerende, der „Herr Maler” las het „Eifelvereinsblatt,” waarin de recensie van zijn werken, de „Förster” grepen naar de speelkaarten, de studenten jodelden de deur uit en de doktoren koutten nog wat na En toen Herr Fr. naar zijn bureau was gegaan, legde schrijver dezer schets eenige opgekomen gedachten vast om die later uit te werken.

Voor hem was er „am offen Tisch” toch wat te leeren. En voor de lezers?

L. KUPÉRUS.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

II.

Kinderen.

Het maakt in China groot verschil, of een jongen of een meisje geboren wordt. In een gedicht uit het jaar 825 vóór Christus (ongeveer den tijd van den profeet Elia) wordt gezegd:

„Wanneer een knaapje zal geboren zijn,
Men legge hem op een zacht bed ter rust;
Een los en ruim gewaad zij hem tot kleed;
Een schepter zal zijn daaglijksch speelgoed zijn;
Zijn teer gekrijt worde als muziek begroet;
Het vorstlijk purper zij hem toegewenscht
Als vorst gebiede en heersche hij ver in 't rond.

Doch als een meisje zal geboren zijn,
Men doe haar slapen op den harden grond;
Men snoer' haar lichaam in een strakken band;
Men geve haar brandhout tot haar kinderspel;
Van recht en wijsheid zij haar niets geleerd;
't Is goed, als zij slechts spijs bereiden kan,
En aan haar ouders weinig zorgen geeft.”

Zoo dacht men er over, bijna drie duizend jaar geleden, en zoo denkt men er nog over. Want, het meisje wordt opgevoed voor een vreemde; ze zal immers eenmaal, liefst zoo vroeg mogelijk, trouwen, en dan behoort ze tot een andere familie. En wie wil moeite besteden om een kind op te voeden voor een vreemde familie!

Maar een jongen! Die zal in later jaren de steun zijn van zijn ouders; die zal door de groote daden, die hij verricht, hun naam groot en geëerd maken; die zal hun een eervolle begrafenis geven, de grootste eer, die een Chinees zich denken kan; die zal, wanneer ze gestorven zijn, hun naam door jaarlijksche herinneringen en offeranden in gedachtenis houden, en aan zijn zonen de herinnering overdragen tot in lengte van dagen. Welk een groot geluk is het dan ook voor den Chinees als zijn derde zoon geboren wordt, zijn vierde! Eén of twee zonen slechts te hebben is nog niet zonder gevaar; zij zouden kunnen sterven, of ze zouden ontaarde kinderen kunnen worden; maar drie, vier of nog meer zonen, dat is een benijdbaar bezit voor den vader; zijn toekomst tot zijn dood en zijn eer na den dood is verzekerd!

Alle dorpsgenooten — de Chineezen wonen meest in dorpen — komen hem dan ook gelukwenschen met zulk een rijkdom, en ze brengen geschenken voor den jonggeborene; ze worden met blijdschap ontvangen in de voorzaal van het huis. En tegelijk omringen de buurvrouwen in de achterzaal het kleine „koninkje in linnen doeken,” en noemen hem met de vleidendste namen. De moeder? Niemand der buren en vrienden ziet naar haar om; een maand lang mag niemand haar spreken en mag ze niet uitgaan. Doch dat hindert haar niet; ze weet wel, dat haar man haar dankbaar is, dat alle kennissen jaloersch zijn op haar groot geluk, en dat straks, als ze weer uitgaan mag, ook haar deel groot zal zijn van de algemeene vereering.

Voor één ding heeft de vader gezorgd; hij heeft heel nauwkeurig den dag en het uur der geboorte van zijn nieuwen stamhouder genoteerd. Dat zal op den duur gedurig te pas komen, bijv. als voor den groot geworden zoon een bruid moet worden gezocht. Dan wordt het verband gezocht tusschen het uur der geboorte en den loop der sterren, beide van bruidegom en bruid, en het zal door wijze lieden worden berekend, welke dag de gelukkige zal zijn voor hun verlosing en hun trouw. Want de Chineezen zijn groote sterrekundigen sedert duizenden van jaren, en ook nog steeds groote sterrewichelaars.

Als het knaapje een maand oud geworden is, is het groot feest in huis. Dan wordt zijn kleine hoofd geschoren, met uitzondering van de kruin, waar de „staart” moet groeien. Dan wordt hij gekleed in zijn mooiste vuurroode kleeren; dan ontvangt de moeder haar vriendinnen achter in het huis, en de vader zijn vrienden in de voorzaal, en dan krijgt het kind zijn eersten naam, zijn „melknaam,” waarmee hij genoemd zal worden tot den dag, dat hij naar school gaat.

Hoe geheel anders wordt een meisje ontvangen. De vrienden en buren beklagen de ouders openlijk, dat het „maar” een meisje is, vooral als ze reeds voorgangsters heeft, en de langgewenschte zoon maar niet komen wil. Niemand feliciteert de ouders, niemand brengt geschenken. Ook de vader heeft geen vroedvrouw; hij heeft het vaderhart toch ook de dochter lief. De moeder en onze dichter zegt, maar in China geldt: „Een kind is met blijdschap smaakt, is de moeder met bitterheid.” Het voorstelt, hoe hard het lot zal zijn voor het meisje, dat het oogenblik, dat ze het hoofd moet opheffen, wanneer ze in de toe-

komst haar man zonen heeft geschonken. Want dat is het eenige, dat in China de vrouw waarde geeft. Een moeder van zonen ontvangt eere.

De kleine knaap wordt geheel anders behandeld dan in Europa. Van tucht in de vroege jeugd is geen sprake. Als de jonge baas zijn hoofdje toont, wordt dat beschouwd als een bewijs, dat er pit in den jongen zit. Iedereen voldoet aan zijn bevelen en haast zich hem te gehoorzamen. China leeft al eenige duizenden jaren in „de eeuw van het kind.” De moeder vooral is de gehoorzame dienaar van haar zoon. Als hij een jaar oud is, is hij reeds haar heer en meester. Verkiest hij gedragen te worden, zij zal hem op den arm nemen, hoeveel pijn haar verwrongen voeten ook mogen doen. Legt ze een bezoek af bij een buurvrouw, ze staat op en neemt afscheid, zoodra de jongen toont, dat het hem verveelt. Gestraft wordt hij nooit. Integendeel, alles is er op uit hem tot een dwingeland te maken. Zoodra hij loopen kan, geniet hij de meest mogelijke vrijheid. Meestal ziet men de kleine menschen buitenshuis. De meeste Chineezen wonen immers in dorpen en daar is ruimte voor 't jonge volk. Ze weten zich te vermaken evengoed als de Nederlandsche kinderen. Ze gaan de velden in om sprinkhanen en grashippers te vangen. Ze zitten aan den waterkant en bakken „poffertjes” van slijk. Ze laten vliegers op, als ze wat grooter worden, evengoed als ons jonge volkje. Maar ze halen, wijl ze niet onder tucht staan, nog meer kattenkwaad uit. 's Winters kan de kleine Chinees niet zooveel uitvoeren; zijn kleeding is te lastig. Altijd is hij in katoen gekleed, maar zijn winterkleeding is dik gewatteerd en hindert zijn bewegingen nog al sterk. Dan blijft de Chineesche jongen meer thuis en moet zijn vermaak zoeken bij noten en koekjes, en met verlangen ziet hij uit naar den Nieuwjaarsdag, die hem zoo dierbaar is als St. Nicolaas voor onze kinderen. Het nieuwe jaar brengt hem in de eerste plaats een nieuw kleed.

En krijgt men in China door dat gebrek aan tucht geen verwilderde jeugd? Neen. Want de „eeuw van het kind” duurt in China slechts tot het zesde of zevende jaar, en dan begint de heerschappij van den schoolmeester. In ons land wordt nog wel eens de leer verkondigd, dat de jeugd uitrazen moet, en men denkt daarbij in de eerste plaats aan de jeugd van twintig jaren, van welke men goddelooslijk beweert, dat ze zich vrij moet overgeven aan alle mogelijke lusten des levens; als ze er genoeg van heeft, zal ze vanzelf wel degelijk worden. In China laat men de jeugd uitrazen, maar alleen in de eerste levensjaren; zoodra de knaap den leeftijd bereikt heeft, dat hij naar school kan gaan, is het met zijn vrijheid uit.

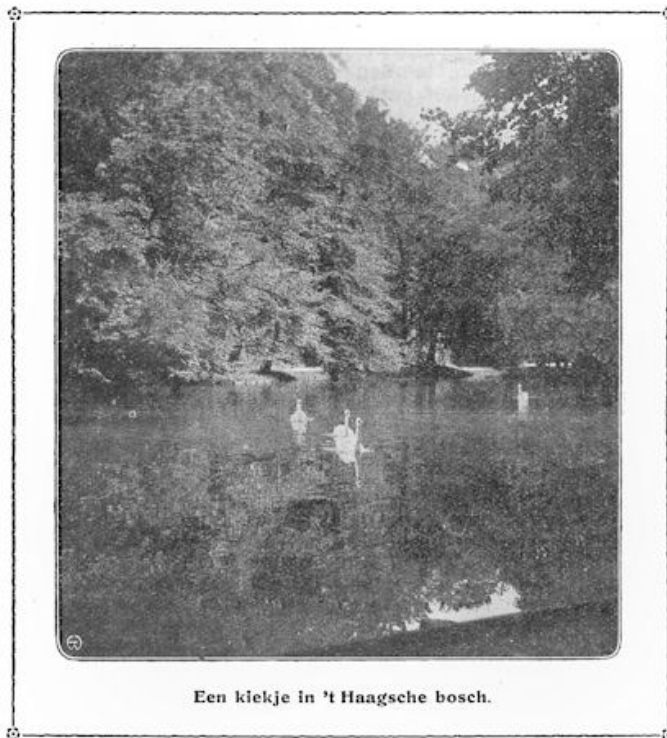
Er bestaat sinds enkele jaren leerplicht in China. Maar ook toen die niet bestond, gingen vrij wel alle jongens naar school. Meisjes niet; 't is een hooge uitzondering, als een meisje lezen leert. De leerplichtwet geldt dan ook nog alleen de mannelijke helft der jeugd.

Ieder dorp heeft zijn school, en de Chinees moet al heel ontaard zijn, zoo hij zijn jongen niet naar school zendt. Kennis staat in China in hooge eere, want alleen kennis opent den weg tot alle voorname betrekkingen. Adel bestaat in China niet; er zijn niet, zooals in 't oude Egypte, streng van elkaar gescheiden kasten. Maar wie gestudeerd heeft, wie examens heeft gedaan, wordt hooger gerekend dan een ander, en alleen examens geven toegang tot regeeringsambten. Men zou kunnen spreken van een regeering door geleerden, maar niet in den zin van het oude Egypte, waar de wijsheid alleen toegankelijk was voor de priesterkaste; neen, in China staat de weg tot de hoogste staatsambten open voor elken knaap, zoo hij maar studeeren kan en wil.

Met een enkele uitzondering echter. De kinderen van tooneelspelers, beulen en gevangenbewaarders mogen, tot in het derde geslacht, geen examens doen. Schaamteloze en wreedaardige menschen, zegt de Chinees, mogen niet in de gelegenheid komen, heerschappij te oefenen over hun medemenschen. En dergelijke beroepen bederven het karakter van den mensch en zijn nageslacht. Wel een eigenaardige opvatting, maar ze getuigt van de hooge eischen, die men — in theorie althans — aan staatsambtenaren stelt. In de praktijk valt dat ook in China niet mee, maar dergelijke bepalingen zijn natuurlijk gemaakt door edelkenkende vorsten, die begerden, dat de ambtenaren niet alleen wijs, maar ook goed zouden zijn.

Omdat nu de lagere school de poort vormt van den tempel der wetenschap, wordt die school trouw bezocht. Natuurlijk brengen de meeste jongens het niet verder dan de gewone school, maar in elk gezin bestaat toch de begeerte, dat een der jongens verder zal gaan, een geleerde zal worden. Is er een knaap bij met een helder hoofd, dan zullen de vader en de moeder gaarne al hun krachten inspannen om hem te onderhouden en finantiëel te steunen. Want de roem, die hem eens kronen zal, straalt voor een deel op hun hoofden terug.

Het is dus voor elk knaapje van het grootste belang, dat hij te rechter tijd naar school gaat. „Wie weet, wat uit den jongen wast.” Maar het moet te rechter tijd geschieden, en de Chinees vraagt aan de sterren wanneer het de rechte tijd is. Een „planeetkundige” wordt geraadpleegd, en uit den stand der sterren bij de geboorte berekent hij, welke dag de geschiktste is voor het begin van den schooltijd. Daarbij moet hij sommige dagen bepaald vermijden. In de eerste plaats wel den datum van den dood en de begrafenis van Confucius en andere groote Chineesche wijzen; dat zouden al heel ongelukkige dagen zijn. En als nu de rechte dag gevonden is, begint het tweede deel van het leven van den Chineeschen knaap, waarbij hij zelfs een nieuwen naam krijgt.

Een kiekje in 't Haagsche bosch.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

III. Lager onderwijs.

En Chinese school gelijkt op een Nederlandsche school; er is een onderwijzer en er zijn leerlingen; er zijn tafels, banken en boeken, maar daarmee houdt ook de overeenkomst op. Wij vinden het in onze scholen het best, als het er zoo rustig mogelijk is; als onderwijzer en leerlingen zonder stemverheffing kunnen spreken; als er nooit meer dan één tegelijk spreekt. Een Chinese school herkent ge reeds op een afstand aan het geweldige geraas, dat er heerscht; alle kinderen spreken tegelijk, en allen spreken verschillend; ieder is bezig met een aparte les. Bij het binnentreden treft het u, dat er geen rijen banken staan. De leerlingen zitten meer huiselijk aan gewone tafels, twee of drie aan verschillende kant, ieder op een bankje. De onderwijzer zit op een stoel aan een dergelijke tafel aan 't einde van het lokaal. Schoolborden, wandkaarten en dergelijke hulpmiddelen voor het onderwijs bestaan niet. Er is niets dan het boek.

Als de kleine man voor 't eerst de school binnen treedt, ziet hij er netjes uit. Zijn hoofd is pas geschoren, zijn haar is nauwkeurig gevlochten, en hij draagt geheel nieuwe kleeren: een rood overkleed, een heider groen jasje, een gele broek, mooi geborduurde schoenen en een blauwe muts met een scharlakenrooden knop en kwastje, heel wat kleuriger dan onze schooljeugd. En het eerste, dat hij te doen heeft, is een offerande brengen aan de wijsheid. Er staat op de eereplaats van de school een altaar voor Confucius. Niet dat Confucius als een god vereerd wordt; de wijsheid wordt gehuldigd, en Confucius als een van haar voornaamste vertegenwoordigers. Grote kosten veroorzaakt het offer niet. Het bestaat uit papieren geld van niet veel waardij, en voorts uit stukjes wierook, en een paar roode kaarsen. De kleine scholier treedt toe op het altaar van den „grooten leeraar voor alle eeuwen,” verbrandt zijn papiergeld, ontsteekt den wierook en de kaarsen, en maakt drie maal een zeer diepe buiging. Daarop herhaalt hij die drie buigingen voor den onderwijzer, en vindt zijn plaats aan een der tafels.

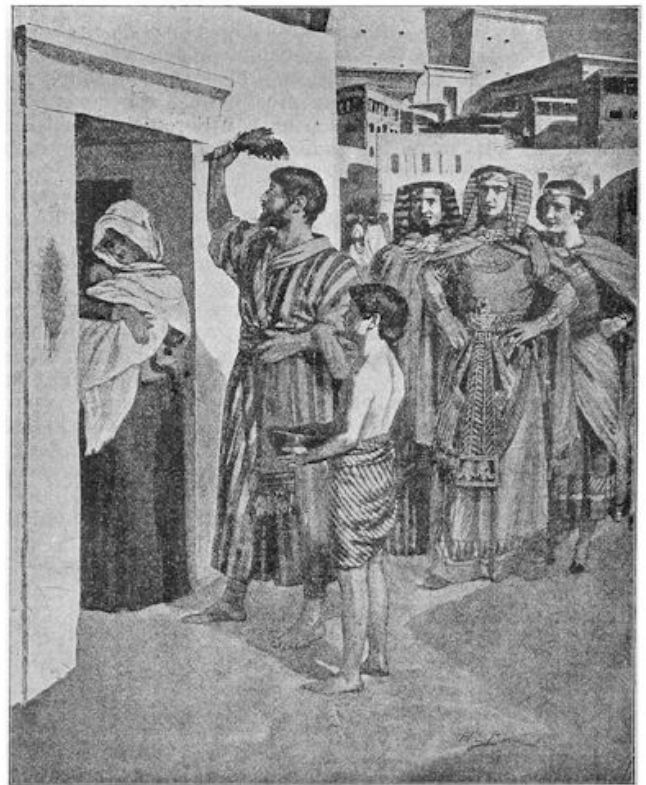
En nu begint voor het kind, dat een geleerde zal worden, een arbeid zó zwaar en zó langdurig, dat het een Europeaan bijna onoverkomelijk schijnt. Slechts een aanhoudende studie gedurende tientallen van jaren brengt den jongen Chinees tot het eindresultaat. Maar steeds wordt hem daarbij voorgehouden, welk een hooge eer het is een geleerde te zijn, hoe hij door het bezit van wijsheid den naam zijner ouders en voorouders beroemd zal maken, hoe hij zelf bekend zal blijven tot in verre geslachten, hoe hij behooren zal tot de aristocratie van het land, tot hen, die gedurende zooveel eeuwen het grootste volk der aarde hebben geregeerd. „Soldaten, bedenkt, dat van de hoogten dezer pyramiden veertig eeuwen op u nederzien,” riep Napoleon zijn soldaten toe op zijn veldtocht in Egypte. Maar met meer recht kan de Chinese onderwijzer tot zijn leerlingen zeggen, dat veertig eeuwen op hen neerzien. En hij zegt het, en zij leven onder den indruk, dat er niets hoogers bestaat dan een geleerde te worden. Het mindere volk zal tot hen opzien, de hoogste regeerders, tot den keizer toe, zullen hen eerbiedigen, ze zullen zelf mee de kracht vormen van het groote rijk en de eeuwenlange traditie voortzetten van het volk der „zwartharigen.”

Natuurlijk is dit den kleinen schoolknaap niet duidelijk,

maar de eerbied voor geleerdheid en studie is zózeer een deel geworden van het Chineesche karakter, dat ieder kind onder den invloed daarvan staat; daarom ook heeft het kind grooten eerbied voor zijn onderwijzer, die immers tot de geleerden behoort. En de nieuwe naam, dien hij krijgt bij het binnentreden der school, herinnert hem te allen tijde, dat hij thans ook op den weg is, een ware Chinees te worden. De onderwijzer geeft hem dien naam; de „melknaam,” dien zijn ouders hem gaven, komt in de school niet te pas. En altijd is die naam vleiend. „Veelbelovend genie,” „ontluikend talent,” „opkomende wijsheid,” dat zijn Chinese schooljongensnamen!

Maar een Chinese knaap mag inderdaad wel een genie zijn, zoo hij slagen zal in de studie. „Mijn leeren is spelen,” heeft Van Alphen gezegd, en wie in onze scholen in de aanvangsklasse komt kijken, en 't werk der onderwijzers gadeslaat, zal beslist toegeven, dat Van Alphen zich zó het onderwijs moet hebben voorgesteld. Maar bij een Chineesch kind is het leeren geen spelen. Begin maar vast met u een taal voor te stellen, die geen letterschrift heeft en geen a-b-c kent. Wat Chinese letters schijnen, zijn afbeeldingen van woorden. Voor ieder woord is een teeken, en zoo bestaan er vele duizenden teekens, alle van elkaar onderscheiden. Bij ons bestaan slechts een twintigtal teekens, omdat wij de woorden in letters ontleden; zoo de Chineezzen dat ook deden, zouden ze natuurlijk ongeveer hetzelfde aantal teekens hebben. Wij kunnen Chineesch schrijven met onze letters. Neem bv. den naam van de hoofdstad Peking. In 't Chineesch schrijft men dat woord met twee teekens: Pe, dat noordelijk, en King, dat hoofdstad beteekent.

Natuurlijk, wie dat schrift zal leeren lezen, moet al die teekens afzonderlijk leeren, eenvoudig door ze in zijn geheugen op te nemen. En dat is dan ook de eenige manier van onderwijzen. Leer van buiten, net zoo lang tot ge al de teekens kent, dat is de eenige methode. En dat daarvoor volharding noodig is bij leerling en onderwijzer beide, laat zich verstaan. (Wordt vervolgd.)

Het bloed aan de deurposten. (Ex. XII.)

Stoomdruk — LA RIVIÈRE & VOORHOEVE — Zwolle.

studies over China.

Door A. LUKKIEN.

III. Lager onderwijs. (Slot.)

Op alle Chineesche scholen wordt hetzelfde eerste leesboek gebruikt. Het gaat daar niet als hier, dat de eene leesmethode de andere verdringt, welneen, het Chineesche eerste leesboek is achthonderd jaren oud en dagteekent uit den tijd van Peter van Amiens en den eersten kruistocht. Uit dat boek hebben vader en grootvader en diens vader en grootvader lezen geleerd evenzoo als de kinderen nu.

Het boek telt ruim vijfhonderd verschillende teekens. Het is zóó gedrukt, dat er drie teekens op elken regel staan, en het boek bevat honderd en zeventig regels. Bedoeld zijn loodrechte regels, waarvan de eerste rechts staat. De Chinees schrijft de regels van boven naar beneden, en begint aan den rechterkant van de bladzijde.

De leerling komt bij den onderwijzer staan, en deze wijst hem de eerste vier regels aan, en noemt hem woord voor woord. De leerling zegt na. Dat wordt zóó lang herhaald, tot de leerling ze correct nazegt, en nu gaat hij naar zijn plaats om net zoo lang dat twaalfstal teekens op te lezen tot hij ze goed van buiten kent. Hij leest met luider stem en wiegelt daarbij voor- en achterover. Alle andere jongens doen evenzoo; de onderwijzer gaat intusschen voort met telkens weer een jongen een stel woorden voor te zeggen, maar tegelijk luistert hij naar de leerenden en roept hun toe als ze zich vergissen. Het onderwijs is geheel hoofdelijk; een klas onderwijzen doet de Chinees niet. Toelichten evenmin; wat de woorden beduiden, daarover wordt voorloopig niet gesproken. En toch is het naar onze Westersche begrippen geen kinderkost, wat in de Chineesche scholen toegediend wordt! Het boek, (stel u voor, een eerste leesboek!) handelt over de natuur van den mensch, over de noodzakelijkheid der opvoeding, over het groote belang der kinderlijke en broederlijke welwillendheid. Voorts bevat het een opnoeming van de verschillende vakken van wetenschap, een schema voor de studie en een lijst van de boeken, die bestudeerd moeten worden. Dan nog een beknopt overzicht van de geschiedenis van China en een lijst der vorstenhuizen, en ten slotte een paar voorvallen uit het leven van beroemde geleerden. Inderdaad, een Westerling kan er niet bij, dat dit het eerste is, wat een Chineesch kind leert.

Doch de onderwijzer in China werkt met zijn leerlingen rustig door in het Drie-Teekens-boek, van zonsopgang tot zonsondergang, met pauzes alleen voor de maaltijden. Spelen doen de jongens niet meer. Hun leeren moet hun spelen zijn. Het leeren wordt alleen afgewisseld door schrijven of liever teekenen. De onderwijzer teekent de letters met zwart op wit papier, ieder teeken een paar cM. groot, en daarover wordt doorschijnend papier gelegd. De Oostindische inkt, — zooals wij verkeerd zeggen, Chineesche inkt is het, — wordt gereed gemaakt, en de kleine leerling mag zich oefenen in het met een penseeltje nateekenen van de wonderbare figuren, zóó lang tot hij de letters uit zijn boek alle uit het hoofd kan teekenen. Inderdaad, wie het Chineesche schrift wel eens bekeken heeft, begrijpt welk een moeilijkheid het is, die vijfhonderd verschillende teekens uit elkaar te houden en na te teekenen.

En dan is men nog maar aan het begin, al is het waar, dat er zeer veel Chineezen zijn, die niet verder komen dan dit eerste boek. Maar ze hebben dan toch ook eenig

denkbeeld gekregen van wat bij de Chineezen voor hoogste wijsheid geldt; al het andere, dat te leeren valt, is ter slotte slechts een uitbreiding van dit eerste.

Het tweede boek is nog veel eigenaardiger. Het bevat niets dan een lijst van vierhonderd vijftig familienamen. Noodzakelijk is het wel, dat een Chinees alle familienamen kent; er bestaat n.l. een voorschrift, dat niemand trouwen mag met een vrouw van denzelfden naam, omdat verondersteld wordt, dat die tot dezelfde familie behoort, en de Chinees heeft zeer groot bezwaar tegen familie-huwelijken, zelfs tot in den versten graad. Dit is nog al lastig, daar China slechts eenige honderden familienamen heeft, wat natuurlijk ook al weer gevolg is van de zeer vroege beschaving. China is reeds gekomen tot de instelling van een burgerlijken stand, toen de bevolking nog zeer klein was. En nu is het bovendien van beteekenis, dat men die familienamen goed kent, omdat ze dikwijls veel gelijken op namen van zaken, dikwijls zelfs geheel op dezelfde wijze worden uitgesproken, maar eenigszins anders worden geschreven. Zoo is er b.v. een familienaam King, maar om dat te schrijven, gebruikt men een ander teeken dan voor King, dat hoofdstad beteekent. Als men zich daarin vergiste, zou men in een brief een mijnheer King aanspreken als mijnheer Hoofdstad. Voor China is dus de *Catalogus van Familienamen* zeer noodig als tweede schoolboek.

En dan komt het derde, het *boek der duizend teekens*. Er staan er ook precies duizend in, en het boek is in gebruik sedert de dagen van koning Clovis van Frankeland. Het handelt over de producten der natuur, de vermogens van den mensch, de deugden van vroegere vorsten, over landbouw, huishoudkunde, opvoeding, maatschappelijke deugden. Als een voorbeeld van Chineesche opwekking tot deugdzaamheid geven we het volgende:

Mencius schatte oprechtheid en eenvoudigheid hoog,
En Yoe, de historieschrijver, hield streng vast aan de deugd;
Daardoor bereikten ze bijna het Gouden Midden,
Werkzaam, nederig, vlijtig en gematigd zijnde.
Luister naar wat zij zeggen, en let op hun grondbeginselen.
Geef acht op der menschen gedrag, en leer hun karakter onderscheiden.
Laat achter u slechts sporen van uw goede strevingen
En handel zóó, dat ge allen eerbied afdwingt.

Het vierde schoolboek is inderdaad voor kinderen bestemd. Het bevat *kinderliederen*, en heeft de bedoeling de leerlingen aan te sporen tot volhouden. Eenige regels uit dat boek luiden aldus:

De opvoeding van kindren is van het grootste belang;
Klaag niet, dat ge van arme familie zijt,
Want hij, die goed het penseel kan hanteeren,
Gaet waar hij wil, en heeft geen gunsten te vragen.

In den morgen was ik een nederig hutbewoner;
In den avond betrad ik het hof van den Zoon des hemels. *)
Burgerlijke en militaire ambten worden niet geërd,
Daarom moet een mensch zelf zijn krachten inspannen.

Niets in de wereld is onmogelijk,
Zoo slechts het hart vastberaden is.

Het vijfde schoolboek is typisch Chineesch. Het heet *Regelen van Kinderplichten*, en men zegt, dat het een overzicht is van gesprekken, die Confucius, de groote „leeraar en vorst der menschen,” met een van zijn leerlingen hield. Het wordt dan ook door alle leerlingen van buiten geleerd, en dat is reeds geschied sedert den tijd, dat Kores de Joden verlof gaf terug te keeren naar hun land. Het boek is 2500 jaar oud en heeft in zooveel eeuwen een onberekenbaren invloed gehad op de vorming van het karakter van het Chineesche volk. Een paar aanhalingen mogen hier volgen:

*) Den keizer.

„In de eerste plaats eischt de kinderplicht, dat we de lichamen, die we van onze ouders ontvangen hebben, in goeden toestand houden en beschutten tegen beschadiging. Als we zelf een plaats in de wereld verkregen hebben, behooren wij ons gedrag te regelen naar vaste grondbeginselen, ten einde onze namen te doen voortleven in de toekomst, en roem te verwerven voor onze voorouders. Dat is besliste eisch van kinderplicht. Denk altijd aan uw voorouders en volg hun deugden na.”

En verder: „Met dezelfde liefde, waarmee kinderen hun vader beminnen, moeten ze hun moeder liefhebben, en even eerbiedig als ze hun vader eeren, behooren ze hun vorst te eeren. Onvermengde liefde zij het offer dat ze hun moeder brengen; ongeveinsde eerbied zij de schatting aan hun vorst; beide vereenigd zij hun vader gewijd. Zij dienen hun vorst met kinderlijke gehoorzaamheid en zijn hem trouw; ze dienen hun ouders met eerbied en zijn hun gehoorzaam. Door voortdurende gehoorzaamheid en getrouwheid aan wie boven hen staan, zijn ze in staat hun positie te handhaven en genoeg te verwerven om de offeranden te kunnen brengen aan hun overleden ouders en voorouders.”

En dan komt het zesde of laatste schoolboek, de Jeugdige Onderwijzer, dat ook reeds zeven eeuwen oud is, en nog meer dan de vorige uitdrukt, hoe de gedachten van het Chineesche volk zijn over het bestuur van den staat en over de maatschappelijke verhoudingen.

In de eerste schooljaren bestaat het onderwijs in niets anders dan het van buiten leeren dezer zes boeken en het nateekenen der letters. Maar als de inhoud het eigendom der leerlingen is, dan treedt de leeraar ook naar onze Westersche begrippen als onderwijzer op; dan geeft hij verklaring van alles wat geleerd is. En is dat geschied, dan is de knaap inderdaad geheel iets anders dan toen hij als een speelsch kind de school binnentrad; zijn geest is gedresseerd zooals de geest van millioenen gedurende tal van eeuwen; hij gevoelt zich een lid van het groote lichaam, en is geheel en al Chinees geworden. Zulke knapen, die de school doorloopen hebben, worden niet meer als kinderen beschouwd. Zij vertoeven niet meer in het achtergedeelte van het huis bij de vrouwen; zij behooren vóór bij de mannen, eten met hen mee en beginnen mee te spreken in allerlei dingen, die het familieleven aangaan. Reeds begint men er over te denken, de bruid thuis te halen, die lang te voren al uitgezocht is. Maar van meer beteekenis acht de knaap het, dat hij nu ook kiezen moet, wat zijn verder leven zal zijn. Hij staat voor de beroepskeuze.

WANDTEGELS.

Tegels zijn tegenwoordig zeer gezocht. We zien ze buitenshuis en binnenshuis. Buitenshuis voor opschriften op stations, voor naamplaten, voor gevelversieringen; binnenshuis hangen we tegeltjes, in eikenhouten lijst, tegen den wand, en we hebben dan liefst een keurig afgewerkt schilderijtje op den tegel geschilderd en gebakken.

Maar de *echte* wandtegels hebben we toch niet; die vindt ge alleen achteraf in oude boerenhuizen en in enkele oude keukens in de stad. De meeste lezers van „Timotheüs” kennen de echte tegels niet meer. Dat moeten tegels zijn, die niet tegen den wand, hangen, maar er tegen gemetseld zijn, die niet een klein gedeelte van het behangsel verbergen, maar die zelf den dienst van het behang doen. Ouderwetsche tegels bedekken den wand van uw kamer geheel of gedeeltelijk. En daarbij bewonderen we den praktischen blik onzer vaderen, die zonder kennis van bacillen en microben hun huis anti-septisch inrichtten!

Er is misschien geen vochtiger land ter wereld dan het onze. Ons klimaat heeft talrijke regendagen in het

jaar, en velen van ons wonen lager dan de zeespiegel, zoodat we groote moeite hebben, om het overtollige regenwater kwijt te worden. Helderer zonneshijn hebben we ook niet te veel, en onze vaderen, die geen groote glasruiten kenden, kregen nog minder licht in hun woningen dan wij. In zulke vochtige lucht met weinig licht, ontwikkelen de schadelijke schimmelplanten zich maar al te welig, en nergens bestaat dus grooter gevaar voor de volksgezondheid dan hier. Tegenwoordig kennen wij die kleine belagers van onze gezondheid, en we zijn druk tegen hen in de weer, tot overdrijvens toe. Onze voorouders streden ook tegen hen, alleen geleid door hun gezond verstand. Zij kenden wel de *behangselen*, geen behangsel-papieren, maar echte behangselplanten van gewezen stoffen, dikwijls in fraaie patronen gewezen of kunstig geborduurd, ook wel van geperst leder, — maar zij lieten deze behangselen rustig in de deftige zalen, waar zelden of nooit een mensch kwam. In de huiskamer, waar tevens gekookt werd in de meeste gezinnen, daar wilde men ze niet; onze zestiende-eeuwers hebben 't wel vermoed, dat in de donkere vochtige ruimte tusschen wand en behang het onzichtbare ontuig het weligst tierde. Zij pleisterden hun muren met kalk, om ze vervolgens te witten, en als de beurs het toeliet, bekleedden ze nog liever de wanden met tegels, in elk geval den hoek waar de haard was. Welk een hygiënische maatregel! Aan gewitte wanden hecht weinig vuil, en wat er zich aan hecht, is dadelijk te zien, zoodat ge 't niet zitten laat zooals op uw behangpapier. En die tegels vooral, wat laten ze zich gemakkelijk reinigen! En wat zijn ze goedkoop van onderhoud! Als ze eenmaal zitten, dan hebt ge uw wandbekleding in orde zoolang uw huis duurt.

Geen wonder, dat men zich toelegde op de kunst, die tegels te maken tot een lust voor het oog. Wat heeft men ze altijd helder melkwit gebakken! Maar een wand, met enkel witte tegels bekleed, wordt eentonig op den duur. En daarom ging men ze beschilderen. Niet alle tegels van den wand. O neen, dat zou te druk worden. Maar in het midden een sterfiguur en in de hoeken hoekstukken van geschilderde tegels om de witte af te wisselen. Een bouwmeester van eenigen smaak kon variatie genoeg aanbrengen.

Meestal was de kleur van het schilderwerk blauw, donkerblauw. Dikwijls had één tegeltje één voorstelling. Bijna altijd was dan het plaatje rond, en werden de vier hoeken met een figuurtje versierd. En eigenaardig mooi in hun eenvoudigheid zijn de teekeningen op die tegels. Ons volk met zijn grooten aanleg voor schilderkunst was nooit verlegen om een motief. Ze grepen maar in het volle menschenleven in; waar ge dat pakt, is het interessant, zegt Goethe. Een man, die zit te hengelen, een vrouw met een paar manden, een boer, die zijn pijpje rookt, een wei met een paar koeien, een paard bij een hek, een huisje aan een kanaal en vooral een schip met de zeilen geheschen. (Wij geven hierbij de afbeelding van zulk een schip-tegel.) Bijna altijd is er water te zien op de plaatjes, wat volstrekt niet bevreemdend is in 't waterland.

De teekeningen zijn slechts met enkele lijnen aangeduid, en dat maakt ze juist zoo aantrekkelijk. Ze laten uw fantasie vrij spel. De schilder heeft er op gerekend, dat de bewoners der huizen ook schildersgeest hebben, en zich bij het eenvoudige plaatje kunnen voorstellen, wat ze maar liefst willen!

En voorts, er is bijna altijd iets grappigs in de voorstelling. Caricaturen zijn de plaatjes zelden, maar er is toch altijd iets onregelmatigs in, dat u doet glimlachen. Dat wijst niet op de onbekwaamheid van den teekenaar, want het is duidelijk te zien, dat de onregelmatigheid gewild is. Onze voorouders hadden veel gevoel voor grappigheid, eigenaardig in een klimaat, waarvan men zou verwachten, dat het somber zou stemmen. Maar 't verschijnsel staat niet op zich zelf; ge ontmoet dien-zelfden trek voor het grappige ook bij velen onzer groote schilders, en niet minder bij de dichters van vroeger tijd.

De tegels zijn echter niet alle uit het gewone menschen-

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

IV.

Studeeren.

Beroepskeuze bestaat voor den Chineeschen knaap evenzeer als voor den Europeeschen, al zijn ook in dit opzicht de toestanden anders.

De Chinees is vóór alles landbouwer. Er zijn maar weinig Chineezzen, die geen stukje grond in eigendom hebben, en de landbouw staat er op zóó hoogen trap, dat een gezin bestaan kan van de opbrengst van één Hectare. Maar door die groote versnippering van grond en de groote afhankelijkheid van de opbrengst van den oogst is een jaar van misgewas ook zulk een ontzettende ramp voor China. Dan heeft men ook geen andere bron van bestaan.

Intusschen zijn er velen, die den landbouw als een bijzaak behandelen, en zich aan andere bezigheden wijden. De ambachten bestaan in China evengoed als hier; in sommige hebben ze het zeer ver gebracht, zooals het zijdeweven en de porceleinfabrikatie, wat ook reeds dagteekent van duizenden jaren geleden. Verder heeft China ook zijn kooplieden, zijn geneeskundigen, advocaten en onderwijzers.

Daarbij kan opgemerkt worden, dat China geen standen heeft in den oud-Egyptischen of oud-Indischen zin; zelfs niet in den zin van onze Europeesche maatschappij. De eenige, die aanspraak maken mag op meerder eer dan het overige volk, is de geleerde. Uit de geleerden worden de regeeringsambtenaren gekozen, en wel met dien verstande, dat voor hooger ambt ook hooger examen vereischt wordt. Voor elken Chinees staat evenwel de weg open om geleerde te worden; zoo hij maar den noodigen aanleg heeft, en zijn familie maar in staat is hem finantiël te ondersteunen. En daarvoor heeft de familie in den regel veel over.

Elke knaap wil gaarne een geleerde worden. „De geleerde,” zegt de Chinees, „staat het hoogst, omdat kennis meer waarde heeft dan rijkdom. Door de kennis staat de mensch boven de lagere dieren; door de kennis is hij in staat voedsel, kleeding en woning voort te brengen voor zichzelf en anderen.

„In de tweede plaats komt de boer, omdat de geest niets kan zonder het lichaam, en het lichaam niet kan bestaan zonder voedsel en kleeding. Daarom is de landbouw noodzakelijk voor het voortbestaan der menschheid, vooral in een beschaafde maatschappij.

„Ten derde komt de bouwkundige, wyl nevens voedsel en kleeding ook de woning noodzakelijk is. Daarom volgt de man, die een huis bouwt, in eere op hem, die voedsel verschaft.

„Dan volgt de handelaar; wanneer de maatschappij grooter wordt en haar behoeften toenemen, wordt de ruiling van goederen noodzakelijk. Dan moet er dus een koopman zijn.

„In de laatste plaats komt de krijgsman, omdat zijn taak bestaat in het verderven en niet in het opbouwen van de maatschappij. Hij verniet wat anderen voortbrengen, maar zelf doet hij niets, dat de menschheid tot heil kan strekken. Toch is hij, naar het schijnt, een noodzakelijk kwaad.”

Het is dus geen wonder, dat een knaap van goeden aanleg gaarne studeeren wil om een geleerde te worden. Toch verstaat men in China onder hoogere studie heel wat anders dan bij ons. Men kent daar geen scheiding in

faculteiten; geen studie van natuurkunde, wiskunde, rechtsgeleerdheid, geneeskunde; ook geen studie van een Heiden-sche godgeleerdheid. Er bestaat slechts één studie, die der wijsbegeerte, en die bestaat alleen in het kennen en verstaan van wat de wijzen der oudheid hebben gezegd. En daarbij wordt verwacht, dat die studie de persoonlijkheid van den student zal ontwikkelen en zijn denkkraft zal vermeerderen.

De Chineesche student studeert voor een examen, en hij kan er achtereenvolgens vier doen. Het eerste brengt hem in de klasse der geleerden; voor de geheele studie, vereischt voor alle vier, is een menschenleven noodig, zoo de aanleg niet heel buitengewoon is. Een man, die eenmaal student is, blijft student zijn leven lang; hij blijft streven naar hooger rang, ook al wordt hij bij een volgend examen afgewezen. Men ziet dan ook niet zelden, dat grootvader, vader en zoon tegelijk voor examens studeeren. Eerst wie de zeventig bereikt heeft, kan met goed fatsoen zich terugtrekken van de examenstudie; wie het eerder doet, verliest zijn aanspraak op de algemeene achting.

Het Chineesche examenstelsel bestaat reeds dertienhonderd jaren. Het werd ingevoerd door een keizer, die bekwame mannen zocht voor den staatsdienst. Het eerste examen wordt jaarlijks gehouden in elke districtshoofdstad; het tweede eens in de drie jaar in de hoofdstad van elke provincie; het derde, ook eens in de drie jaar, in Peking; het vierde, eveneens om de drie jaar, in het keizerlijk paleis. Wie in het eerste examen geslaagd is, krijgt den titel Geoeffend Talent; het tweede geeft den rang van Verheven Mannen; het derde geeft aanspraak op den titel Voltwoord Geleerde, en de gelukkige, die ook in het laatste examen geslaagd is, behoort tot het Woud der Penseelen en krijgt een jaargeld van de regeering. Tot zijn eer wordt aan de Zuidzijde van zijn woonplaats een afzonderlijke poort gebouwd, waardoor slechts de mannen van zijn rang en de keizer zelf mogen binnentreden. Zijn gansche district verblijdt zich met hem, en zijn voorouders tot in verre geslachten deelen in de eer, die hem geschiedt.

Wie voor het eerste examen zich voorbereidt, bestudeert in hoofdzaak vier boeken. Het eerste, het Grote Leeren, toont aan, dat de regeering van het rijk alleen goed kan zijn, als die de deelen goed is; dat de toestand der deelen afhankelijk is van den toestand der huisgezinnen; en dat voor het welzijn van een huisgezin noodig is, dat ieder lid zijn eigen karakter vormt en zijn eigen geest beschaaft. Daarom handelt het boek achtereenvolgens over zelfbeschaving, gezinsinrichting, staatsbestuur en rijksregeering. „Van den Zoon des hemels af tot den geringsten man uit het volk, moet ieder overtuigd wezen, dat de beschaving van eigen persoon het fundament is van den goeden toestand van het geheele rijk.” Dit eerste studieboek voor hooger onderwijs is 2500 jaren oud; geen wonder, dat alle Chineezzen gelijkelijk overtuigd zijn van de waardij van zelfbeschaving.

Het tweede boek is weinig minder oud. Het draagt den naam Het Ware Midden en is geschreven door een kleinzoon van Confucius ongeveer 400 jaar vóór Christus. Er bestaat na den Bijbel geen boek ter wereld, dat zoo veel invloed gehad heeft, en ook geen boek, dat zoo veel invloed waard is. Het schildert den idealen mensch, den mensch zooals hij behoort te zijn. De Prinselijke Man wordt voorgesteld in alle mogelijke toestanden en verhoudingen, en handelt steeds volgens de regelen van de reinste moraal. „De Prinselijke Man treedt in geen zaken, waarin hij niet oprecht kan wezen jegens zichzelf. Zoo hij hoog geplaatst is, behandelt hij wie beneden hem staan niet met minachting. Zoo hij een lage betrekking bekleedt, gebruikt hij geen lage middelen om de gunst van zijn superieuren te winnen. Hij corrigeert zichzelf en schimpt niet op anderen. Aan de eene zijde murmureert hij niet tegen den Hemel; aan den anderen kant koestert hij geen wrok tegen zijn naaste. Daardoor geniet de verheven man gemoedsrust, en wacht slechts op den wil des Hemels.”

Elke ontwikkelde Chinees van goeden wille stelt zich

steeds dezen Prinselijken Man tot model, en alles wat goed is, wordt voorgesteld als een eigenschap van den volkomen mensch. De ernstige Chinees wil volmaakt zijn in zijn verhouding tot zichzelf, zijn naaste en zijn volk; en naar die volmaaktheid streeft hij, omdat het ideaal in zijn oogen zoo schoon is. Hij denkt daarbij aan geen belooning in de andere wereld; het eenige loon, dat hij zich voorstelt, is een goede en geëerde naam tot in lengte van dagen. Maar de ernstige Chinees is daarbij niet tevreden met den schijn van deugdzaamheid; het boek van Het Ware Midden heeft hem juist geleerd, dat wereldverbetering begint met zelfverbetering.

De lezer merkt op, dat hierbij geen sprake is van den dienst van eenigen god. Het Confucianisme spreekt over geen goden. Het loochent niet het bestaan van een god; het spreekt dikwijls over den „wil des Hemels,” een enkelen keer ook over den Grooten Oneindige, maar voor 't overige regelt de leer van Confucius alleen de verhouding van de menschen op aarde. En dan is het merkwaardig, tot hoe hoogen trap van deugdzaamheid de Prinselijke Man geklommen is. Waarlijk, Confucius moet een goed mensch zijn geweest.

Een zijner leerlingen vroeg hem eens, of de geheele leer der zedelijkheid niet in één woord kon uitgedrukt worden. „Zou niet *Shu* dat woord zijn?” vroeg de wijze.

Shu beteekent wederkeerigheid, en Confucius wilde er mee zeggen, dat men zijn naaste te behandelen heeft gelijk men zelf wensch behandelt te worden. „Heb uw naaste lief als uzelfen!” Tot die hoogte is de wijze van China bij het licht der natuur gekomen. Tot het eerste gebod: „Heb God lief” kwam hij niet. Maar het getuigt voor den edelen aanleg van het Chineesche volk, dat het zulk een heilige vereert, en dat het tracht zijn voorschriften in praktijk te brengen.

Het laatste boek, dat de student moet bestudeeren, is het Boek van Mencius. Mencius leefde tweehonderd jaar na Confucius. Zijn boek is in den vorm van gesprekken, welke hij hield met de leidslieden des volks in zijn tijd, die met hun moeilijkheden tot hem kwamen. In de achting van het Chineesche volk staat hij bijna even hoog als Confucius, en hij moet als staatsman een der grootste mannen zijn geweest, die ooit hebben bestaan.

Terwijl de student zich bezighoudt met de aanhoudende studie van deze vier boeken, is hij niet minder ijverig aan het werk om te zorgen, dat hij goed schrijven kan en een goeden stijl krijgt. Het Chineesche schrift telt niet minder dan 45000 teekens, die hij moet kennen en onberispelijk kunnen schrijven. Zoo er bij het examen in dit opzicht een fout was in zijn werk, zou het eenvoudig aan kant worden gelegd. Maar tevens oefent hij zich in het maken van opstellen en van gedichten. Een volkomen geleerde moet gedichten kunnen schrijven, zoo vlug als het penseel over het papier kan gaan.

En dan komt het examen. Die examens bestaan bijna onveranderd, reeds dertienhonderd jaar. En al die dertien eeuwen door zijn de examens afgelegd door ontelbare duizenden mannen in meer dan vijftienhonderd districts-hoofdsteden door het gansche land. Op dat examen moet hij in staat zijn, aanhalingen te doen, woordelijk, uit de bestudeerde boeken, maar hij moet evenzeer over een onderwerp, dat hem uit die boeken is opgegeven, een opstel kunnen maken of een sierlijk, regelmatig vers schrijven.

En als hij dat kan, dan verkrijgt hij, wat in China zoo groote waarde heeft, zijn graad van Geoeffend Talent, wat ongeveer overeenkomt met wat bij ons candidaat in de letteren heet. Van alle kanten regent het nu gelukwenschen over hem en de zijnen. Zijn naam wordt ingeschreven op de lijst der geleerden en aangeplakt aan de deur der ambtswoning van den districts-bestuurder. Hij mag een vlaggestok op zijn huis plaatsen en een rood teeken met vermelding van zijn rang zetten boven zijn deur. Algemeene achting wordt hem bewezen in zijn dorp en de omgeving. Met allerlei moeilijkheden komen

zijn medeburgers tot hem. Gelijk een Romeinsch burger niet gegeeseld mocht worden, zoo is de geleerde in China vrij van lichamelijke straffen. De hoogste ambtenaren moeten hem met onderscheiding behandelen. En voorts mag hij de hoogere examens doen, die den weg openen tot rijkdom en macht.

DE KONINKLIJKE WIEG.

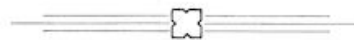

Blijdschap wil zich uiten, en medevreugde wil zich lucht geven, evenzeer als medelijden. En in de harten van alle Nederlanders, van alle Nederlandsche vrouwen en moeders bovenal, heerschte blijdschap en medevreugde gedurende den laatsten winter, blijdschap over wat ons volk ten deel valt en medevreugde met de Koningin. Immers nog steeds is het moederschap de hoogste eere en de hoogste vreugde, die een vrouw ten deele mag vallen, ze zij koningin of dagloonersvrouw. En ongelukkig zal het huisgezin worden, waar de vrouw niet in de eerste plaats moeder wenschte te zijn; ongelukkig de maatschappij, waarin de vrouw haar moederschap verloochent, om in het publieke leven zich een plaats te veroveren. Door dezen schijnbaren triomf vernedert ze zichzelf zoo diep mogelijk.

Een verblijdend verschijnsel was daarom de algemeene medevreugde, die gewekt werd door de mededeeling van de verwachting der Koningin, een medevreugde, die toont, dat er nog wat goeds is in ons volk. Die vreugde heeft uiting gezocht en overal hebben onze vrouwen zich verenigd tot comité's voor gemeenschappelijk uitspreken van de blijdschap, die in de harten werkte. En heeft er misschien wat overdrijving geheerscht, toch heeft de Koningin de hulde, Haar in dezen bewezen, gaarne willen aanvaarden, terwijl Ze bovendien een vingerwijzing gaf, om niet alleen Haar te gedenken, maar den dag der geboorte van Haar kind ook te maken tot een dag van vreugde voor de minstbedeelden.

De koninklijke kinderkamer is door al de geschenken meer dan voorzien van al het noodige. Toch was het te verstaan, dat meer dan eenige Nederlandsche vrouw de Koningin-Moeder deelde in de blijdschap van Haar Dochter. Haar kwam de eerste zorg en de eerste verzorging toe. En daarom zullen, gelijk thans wordt medegedeeld, de koninklijke wiegen, waarvan we de afbeelding elkander reeds als briefkaart hebben gezonden, geen geregelden dienst doen voor ons koningskind. Een historische wieg zal gebruikt worden, voorzover een wieg historisch kan zijn; de wieg, die Koningin Emma gebruikte voor Haar kind, nu acht en twintig jaar geleden. Is het niet echt Nederlandsch? In oude tijden trouwde de dochter in de bruidsjapon van haar moeder, en in menig Nederlandsch gezin zijn wieg en kinderstoel door achtereenvolgende geslachten gebruikt. Tegenwoordig gebeurt dat niet meer zooveel; we bouwen onze meubelen, ook onze kindermeebelen niet meer zoo sterk, en we voelen niet meer zooveel voor den historischen familiezin, die zich uitsprekt in het achtereenvolgend gebruik door de verschillende geslachten. Onze Koningin-Moeder echter heeft van den beginne getoond, dat ze den Nederlandschen volksaard verstond, en toont dat ook thans weer met de koninklijke wieg. De geschenken wiegen zullen intusschen wel een plaats vinden als gala-wieg in de verschillende koninklijke salons. Daarvoor zijn ze natuurlijk ook in de eerste plaats bestemd geweest. „Wie meer heeft dan ik, dien geef ik niets,” zei eens een wever tot me, toen ik hem kwam vragen om een bijdrage voor een cadeau. Maar ik heb hem geantwoord: „Man, hebt ge zoo slecht uw Bijbel gelezen, dat ge niet weet, wat een huldigingsgeschenk is?”

A. L.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

V.

Studeeren en trouwen.

Er is voor den geleerden Chinees ook nog veel te leeren. Moge de wijsheid, die hij tot dusver bestudeerde, oud zijn, er is nog veel ouder Chineesche wetenschap. Want toen Confucius leefde, de vader der tegenwoordige wijsheid, was China ook reeds een oud land met een oude beschaving. Toen was China reeds twintig eeuwen een beschaafd land geweest. Er is geen heugenis van, dat de Chineezen ooit geleefd hebben als de Batavieren, zonder kunst en wetenschap, en bijna zonder landbouw en veeteelt, zonder geregeld staatsbestuur en zonder mannen, die hun licht deden schijnen ten dienste hunner medeburgers. De Chineesche beschaving dateert van den tijd van den torenbouw van Babel. Er wordt van den zondvloed of den torenbouw niet gesproken in de oude Chineesche documenten, doch wanneer de Chinees vertelt, dat de goede Fohi aan de menschen den akkerbouw en den wijngaard heeft leeren kennen, dan denkt men onwillekeurig aan Noach, die een akkerman was en een wijngaard plantte. En men krijgt den indruk, dat de beschaving van Noach onverminderd in China voortgeplant is, temeer, als men weet, dat de staatsgodsdienst van China, waarbij de keizer de eenige priester is, geen gewoon Heidendom is, maar zich richt tot den God des hemels. En ook dat onafgebroken, meer dan veertig eeuwen door. We komen hierop nader terug in een volgend artikel.

Confucius zelf leefde ook reeds in de vereering van de wijsheid der vroegere geslachten. En hij heeft zich verdienstelijk gemaakt door van deze oude wijsheid de fragmenten te verzamelen in een aantal boeken, die door de geleerden, welke reeds een graad hebben, worden bestudeerd. Dat zijn dus boeken, oorspronkelijk zoo oud als de boeken van het Oude Testament.

Een dezer boeken heet het Boek der Veranderingen, een zeer geheimzinnig boek. Het is niet bijzonder groot, en bevat 64 opstellen van zedelijke, maatschappelijke en staatkundige strekking. Doch het bijzondere er van is, dat aan het hoofd van ieder opstel een soort tooverteekenen staat. Elk teeken bestaat uit zes korte evenwijdige lijnen, waarvan sommige doorloopen en andere gebroken zijn. En in deze vier en zestig teekens ligt, volgens den Chinees, alle wijsheid verborgen, ook de wijsheid, die door de Westersche wetenschap aan het licht is gebracht. De teekens dienen en hebben altijd gediend tot waarzegging. De doorlopende lijnen wijzen op het levenwekkende, krachtige, mannelijke beginsel in de schepping, de gebroken lijnen op het ontvangende, lijdelijke, vrouwelijke beginsel. Yang en Yin heeten deze beginselen. „Het Oneindige bracht het Groote Eindige voort," zoo staat er in het boek; „het Groote Eindige bracht het dubbele beginsel voort van Yang en Yin, en deze beide hebben alle dingen voortgebracht." Dat is het Chineesche scheppingsverhaal, en het is een der enkele volzinnen in de Chineesche klassieke letterkunde, waarin van een Opperste Wezen gesproken wordt: het Oneindige.

Een tweede boek is veel beter begrijpelijk voor een gewoon menschenkind; het is het Boek der Geschiedenis. Het is door Confucius samengesteld naar de oudere geschriften, en behelst de geschiedenis van China, beginnende met de beroemde keizers Shun en Yao, die vier en twintig eeuwen vóór Christus leefden, dus nog vroeger dan Abraham, en wier naam nog genoemd wordt, als men

uitdrukken wil, wat het meest edel geacht kan worden onder de menschen.

Weer een geheel ander boek is het Boek der Liederen, een bundel van ruim driehonderd liederen, door Confucius verzameld, en dagteekenend van den tijd van Jozef tot den tijd der Israëlietische ballingschap. Zulk een boek doet een blik slaan in het zieleleven van het oude volk, en dan wordt men getroffen door de zedelijke reinheid dier oude poëzie. Er zijn in de gedichten van Cats, Hoofd, Bilderdijk gedeelten, die men in onze dagen in gezelschap niet voorlezen kan, en nog erger is dat met de gedichten van de oude Grieksche en Romeinsche dichters. Zoo iets komt bij de oude Chineezen niet voor; Confucius heeft ten minste niets dergelijks in zijn bundel opgenomen. En om den geest dier liederen te leeren kennen, geven we hier aan de hand van het Engelsch een vertaling van een der zangen:

KLACHT VAN EEN HUISVROUW.

Met snelle vlucht de vogel vloog —
Weg trok de meester van mijn hart;
Verdwenen is hij uit mijn oog.
Wat brengt de scheiding bitter smart!

Al zie 'k des vogels vlucht niet meer,
Zijn roep weerklinkt omhoog, beneên;
Zoo hoor 'k uw stem, mijn vorst en heer:
Uw afzijn scheurt mijn hart vaneen.

Bij zon- en maanlicht zit ik neer
In bitterzoete herinnering;
Ach, wanneer keert mijn hartvriend weer,
Die verre van mij henenging?

Zegt, mannen, met wie hij verkeert,
Is hij niet deugdzaam door en door?
Heeft hij ooit andrer goed begeerd?
Ging ooit zijn voet van 't rechte spoor?

Dat is poëzie van drieduizend jaar geleden, lezer!

Het vierde boek, dat de geleerde te bestudeeren heeft, is het Boek der Regelen, een boek, dat oorspronkelijk geschreven is 1100 jaar vóór Christus, dus in den tijd van de Richteren. En uit het boek blijkt, dat ook reeds in die lang verlopen dagen elk dorp zijn school had, elk district zijn hogere inrichting van onderwijs. In dat boek worden de verhoudingen tusschen menschen onderling geregeld, in het groot zoowel als in het klein. In alle bijzonderheden wordt voorgeschreven, hoe de een zich tegen den ander te gedragen heeft, en aan die voorschriften wordt nog, na drie duizend jaar, de hand gehouden. Dat boek beschrijft den grooten eerbied, dien kinderen voor hun ouders moeten hebben, en zeker is het eigenaardige karakter van de Chineesche samenleving aan het Boek der Regelen toe te schrijven. „Ofschoon uw vader en moeder dood zijn, toch moet ge, als ge denkt iets goeds te doen, u voorstellen, hoe hun naam daarmee verheerlijkt zal worden, en dan zult gij in uw voornemen bevestigd worden. En als gij denkt iets te doen, dat niet goed is, denk er dan even aan, hoe de naam van uw vader en moeder er door onteerd zullen worden, en dan zult gij van uw voornemen afstand doen."

Het laatste van de boeken, die bestudeerd moeten worden, is van Confucius zelf, en heet Lente- en Herfst-jaarboeken. 't Is een beschrijving van den tijd, waarin hij zelf leefde. Ook in dit boek komt een enkele maal de naam voor van „God, alwijs, rechtvaardig, één." Over 't algemeen echter zijn de geschriften van Confucius niet godsdienstig. Hij wist, zoo zei hij, heel weinig van de goden, die boven het begrip van den mensch staan. Een mensch behoort zijn familie en de maatschappij te dienen; dat is, zegt Confucius, beter dan offerande te brengen aan onbekende geesten. „Wij verstaan het leven niet; hoe zouden we

dan den dood begrijpen?" Toen zijn leerlingen bij zijn sterfbed hem vroegen, aan wien hij offeren wilde, gaf hij ten antwoord: „Ik heb reeds geofferd!" Daarmee wilde hij zeggen, dat zijn gansche leven in dienst der menschheid een offerande was geweest aan het Groote Wezen.

Met zulke studie houdt de Chineesche geleerde zich bezig. Hij studeert geen wiskunde of natuurkunde, geen geschiedenis of letterkunde van andere volken; neen hij dringt alleen door in de schatten der Chineesche oudheid. Hij ziet alleen achteruit; het heden is hem een onbekend land, en het eenige streven is, China te doen blijven gelijk het is.

Het doel van al die studie is eigenlijk niet het verkrijgen van een graad, zelfs niet het verwerven van kennis, maar alleen de oefening van den geest. Iemand, die geoefend is door de studie van de boeken der klassieken, is ook wel in staat alle andere dingen te begrijpen, en heeft slechts wat oefening noodig, om te kunnen optreden als burgemeester, gouverneur van een provincie, rechter, advocaat, onderwijzer, geneeskundige. De wetenschap, daarvoor noodig, is meestal erfelijk in geslachten. Een zoon van een geneeskundige doet van zijn vader de kennis op, noodig om ziekten te behandelen, en de zoon van een onderwijzer leert de practijk van het onderwijs op dezelfde wijze. Daarom ook gaan wetenschap en kunst niet vooruit.

Het examen van den tweeden rang wordt eens in de drie jaren gehouden in elke der achttien provinciale hoofdsteden. Het duurt zestien dagen en bestaat weer in het schrijven van opstellen en gedichten. Maar de onderwerpen zijn thans genomen uit de oude boeken en er wordt nog meer acht gegeven op den goeden stijl.

Er bestaat nog een derde en een vierde examen, maar geen andere boeken. Het derde examen wordt eens in de drie jaren gehouden te Peking, het vierde eveneens om de drie jaar in het keizerlijk paleis. Dezelfde onderwerpen worden daar behandeld, maar aan den stijl worden steeds hooger eischen gesteld. Wie den derden rang bereikt, kan er op rekenen, dat hij spoedig een zeer winstgevend post als stadhouder krijgt, en wie den hoogsten rang behaalt, krijgt zonder ambt een salaris uit de schatkist. Doch dat zijn slechts weinigen, want er is een leven van studie voor noodig.

Intusschen moeten we niet vergeten, dat de geleerden van den eersten en den tweeden rang gewone burgers blijven. Hun medeburgers roepen dikwijls hun hulp in als geneesheer, advocaat, scheidsrechter; dikwijls ook wordt de geleerde door de oudsten van het dorp tot burgemeester gekozen, doch voor het overige is ook de geleerde een boer, die zijn akkers omspit en tarwe of rijst, thee en opium kweekt. Dat blijft hij doen, of hij moet het met andere plichten, die de gemeenschap hem oplegt, zóó druk hebben, dat hij zijn land door gehuurde handen moet laten bebouwen. Doch ook in dat geval blijft hij de boer, wien de zaak aangaat.

Dikwijls is de Chineesche geleerde getrouwd vóór hij zijn eerste examen heeft afgelegd, doch dat heeft volstrekt geen invloed op den loop zijner studie. Hij studeert voor een deel thuis, maar vertoeft ook langen tijd aan de school in de hoofdstad, en laat daarbij zijn jonge vrouw thuis onder de zorg en de leiding van haar schoonmoeder. De jonge lieden wonen nog bij de ouders in, en dat blijft gewoonlijk zoolang duren, tot de ouders gestorven zijn; eerst dan sticht de Chinees een eigen huisgezin. Getrouwd zijn beteekent in China zoo geheel iets anders dan bij ons. „Vader en moeder verlaten en zijn vrouw aanhangen," zooals de Bijbel het zegt op zijn eerste bladzijde, dat kent de Chinees niet. De negenheid tusschen ouders en kinderen is de eerste; die tusschen man en vrouw komt slechts in de tweede plaats. De jonge vrouw verlaat haar vader en moeder, niet om haar man, maar om haar schoonouders aan te hangen, die zij voortaan als haar eigen ouders te eeren en te eerbiedigen heeft. Toch is over 't algemeen de verhouding tusschen echtgenooten gunstig, en mag men gerust van liefde spreken, tenminste zoo er zonen geboren zijn, want de Chinees heeft zijn

vrouw vooral lief als de moeder zijner zonen. Een vrouw zonder zonen geniet in den regel geen liefde en geen achting; haar man heeft het recht een tweede vrouw te nemen; zelfs mag hij haar verkoopen.

In China zorgt de vader voor het huwelijk. In overleg met een waarzegger kiest hij de bruid uit, die hij dikwijls niet eens gezien heeft, en zijn zoon, de bruidegom, nog minder. Doch al kennen de jongelieden elkander niet, ze hebben elkaar geschenken gezonden, en de roode papieren zijn geteekend, waardoor het contract van kracht wordt. Onder de arme lieden verlaat het meisje gewoonlijk reeds als kind het ouderlijk huis, om in te wonen bij de aanstaande schoonouders, en daar wordt ze weinig anders behandeld dan een slavin. Bij de meer gegoeden blijft ze echter bij haar eigen ouders, tot de dag van het huwelijk gekomen is, de dag, dien de waarzeggers hebben aangewezen. Dan wordt de bruidskoets gezonden om het weenende bruidje te halen. De geheele familie en alle kennissen van den bruidegom wachten haar in de versierde woning. Op een mooie tafel in den open binnenhof van het huis staan een paar bekervin gereed. Straks hoort men buiten muziek, het afsteken van klein vuurwerk en het gejuich der overal kijkende jeugd; dan gaan de vrouwen des huizes naar buiten om de nieuwaangekomene binnen te halen, binnen te trekken eigenlijk, want het fatsoen eischt, dat de bruid tegenstreeft. Is ze binnengekomen, dan werpt ze zich ter aarde en drukt drie maal het voorhoofd tegen den grond, om eerbied uit te drukken voor den hemel, de aarde en de voorouders der familie, waarvan ze lid gaat worden. De bruidegom doet hetzelfde. Hij ziet zijn bruid nog niet, want zij heeft haar heele gestalte in een ruim kleed gehuld en draagt om het hoofd een grooten doek van rood katoen, die haar gelaat grootendeels verbergt; en opkijken doet ze niet. Men laat haar plaatsnemen aan de lagere zijde der tafel; hij zit op de eereplaats. Dan wordt haar een der glazen wijn aangeboden, waaruit ze een weinig drinkt; de bruidegom drinkt eveneens uit zijn glas. Daarop worden de glazen verwisseld; beide drinken nog eens — en zijn getrouwd. Meer huwelijks-ceremonie bestaat niet. Thans voeren de vrouwen de jonge vrouw naar haar vertrek, om haar het haar anders op te maken, want dat dragen getrouwde vrouwen anders dan meisjes, en daarbij nemen ze heel nauwkeurig het nieuwe familie-lid waar, waarbij ze ook niet schromen haar oordeel uit te spreken. De jonge vrouw tracht maar te zwijgen, niet te lachen en niet te weenen. Intusschen zit de bruidegom in de voorzaal met de mannen feest te houden, en bemoeit zich blijkbaar niet veel met haar, die zijn levensgezellin zal zijn, en die toch wel een beetje troost noodig heeft, waar ze voor 't eerst in haar leven het ouderlijk huis verlaten heeft. Het is zelfs gewoonte, dat man en vrouw in de eerste dagen van hun huwelijk, althans in tegenwoordigheid van anderen, elkaar niet toespreken.

Dat komt echter langzamerhand wel. Binnen enkele dagen herneemt het leven zijn gewonen gang; de jonge vrouw vindt haar deel van de huiselijke werkzaamheden, en tracht als welopgevoede Chineesche vrouw gehoorzaam te wezen aan haar man, en onderdanig aan haar schoonouders. Dat wordt van haar verwacht. „Een vrouw," zegt de Chineesche wijsheid, „is aan den man onderworpen. Vóór ze getrouwd is, moet ze haar vader gehoorzamen. Als ze getrouwd is, is ze aan haar man onderworpen. En na haar mans dood moet ze haar zoon onderdanig zijn. Ze moet zich niet aanmatigen haar eigen meening te volgen." En de Chineesche vrouw heeft dan ook veel liever een man, dieforsch en opvliedend is, dan een man, die voor anderen uit den weg gaat, al was hij nog zoo vriendelijk voor haar. Dat is de kwestie der twee beginselen, die volgens de Chineezers de wereld regeeren, de beginselen van Yang en Yin. Het karakter van het heerschende beginsel is onbuigbare vastheid; van het onderworpen beginsel lijdzame gewilligheid. Kracht is de eere van den man; zwakheid die van de vrouw.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

VI.

Godsdiensten.

Het is niet gemakkelijk te zeggen, welken godsdienst de Chineezzen hebben. Een godsdienst van den staat is er niet, althans niet in dien zin, dat de geheele bevolking den godsdienst van den keizer volgt, zooals dat in de Westersche landen geweest is tot op den tijd der Fransche revolutie. En toch heeft China een staatsgodsdienst. In de allereerste tijden zijner geschiedenis zijn er machtige tempels gebouwd voor den Oppersten Bestuurder, en veertig eeuwen door hebben de keizers zich daar neergebogen. In Peking staat nog de tempel des hemels, die een omtrek heeft van een uur gaans. Daar staat een altaar van het zuiverste witte marmmer, 60 M. lang en breed aan zijn voet, in drie terrassen oplopend; het staat in de open lucht, onder den hemel, alleen omgeven door oude cypressenboomen. En daar knielt in den Nieuwjaarsnacht onder de heldere sterren de keizer van het grootste volk der wereld eenzaam neer om zijn hulde te brengen aan de Opperste Macht, met welke zijn volk door hem in verbinding staat. Daar zijn geen godsdienstplechtigheden, geen afgodsbeelden, geen priesters; daar is niets dan een vorst, die voor zijn volk bidt tot een onbekenden, maar toch in zijn bewustzijn levenden God. Wilt gij hem hooren bidden? Het is een gebed, dat keizer Tau-Kuang bad den 24^{en} Juli 1832 in een tijd van groote droogte.

„O, vorstelijke hemel! Indien het niet was wegens buitengewone omstandigheden, dan zou ik het niet wagen, een buitengewoon gebed te bidden. Maar dit jaar is de droogte zoo groot. Ik, de dienaar des hemels, ben gesteld over het menschelijk geslacht, en op mij rust de verantwoordelijkheid, dat de wereld in orde blijft. Ik heb eenige dagen gevestigd en heb rijke offeranden gebracht aan den god van het land en van het koren, en ik was dankbaar, dat er wolken kwamen en enkele regenvlagen. Maar er is niet genoeg gevallen om ons te verblijden. Als ik opzie, weet ik, dat het hart des Hemels welwillendheid en liefde is. De eenige oorzaak der ellende is mijn dagelijks grooter wordende zonde, mijn geringe getrouwheid en weinige vroomheid. Daarom ben ik niet in staat het hart des Hemels te bewegen en den zegen van boven af te brengen.

„Ik onderzoek daarom mijzelf en aanschouw mijn dwalingen, en ik zie op in de hoop, dat ik vergeving ontvang. Hebben niet hoogmoed en verkwisting een plaats gevonden in mijn hart? Ben ik niet nalatig geweest in het bestuur van het land? Ben ik wel rechtvaardig geweest in het straffen en beloonen? Hebben de verdrukten wel altijd steun bij mij gevonden? . . .

„Neergebogen, smee ik den vorstelijken Hemel mij mijn zonden te vergeven en mij zelfvernieuwing te schenken, want miljoenen onschuldige menschen zijn afhankelijk van mij, den Eenen Man. Mijn zonden zijn zóo talrijk, dat ik er niet aan ontkomen kan. Nu is de zomer voorbij en de herfst komt aan. Wij kunnen niet langer wachten. Ik smee den Hemel ons spoedig uitkomst te geven, een goddelijk-weldadigen regen, om het leven van het volk te redden en eenigermate mijn zonden te verzoenen. O, vorstelijke Hemel, wees ons genadig!”

Wat dunkt u, lezer, van dit „gebed van den onwetende”? Zou God zulk een gebed hooren, dat onder een verkeerd adres — om met Bettex te spreken — tot Hem wordt opgezonden?

In dienzelfden nacht viel een overvloedige regen!

Maar deze aanbidding van den hemel is alleen voor den keizer en zijn geslacht. Het gewone volk nadert den tempel des Hemels niet. Het heeft tal van mindere goden, voor wie het knielt en offeranden brengt, goden van zon en maan, van aarde en water, van lente en herfst, huisgoden en dorps- en stadsgoden, bij duizenden, het schepsel eierend boven den Schepper. De keizer doet aan dezen eeredienst officieel mee. Als hij den tempel des Hemels nadert, is hij alleen. Hij draagt dan een hemelsblauw kleed. Maar eenmaal in het jaar offert hij ook, in 't rood gekleed, te midden van zijn volk, in den tempel der zon; eens per jaar, in 't wit gekleed, in den tempel der maan, en eveneens, in een aardkleurig gewaad, in den tempel der aarde. De offeranden zijn zeer eenvoudig: een stukje wierook, een kaars, een klein geldswaardig papier; de goden schijnen geen groote gaven te wenschen. Maar twee dingen zijn merkwaardig in China: nooit zijn er menschenoffers gebracht zooals bij andere heidenen, en nooit is de godsdienst onrein geweest, zooals bij vele volken der oudheid, waar de goden geëerd werden met onzedelijkheid.

En toch, al heeft de Chinees zijn huisgoden en zijn vele andere, van wie hij bescherming of zegening verwacht of voor wier invloed ten kwade hij vreest, toch kan men niet zeggen, dat hij zeer godsdienstig is.

„Wilt ge de goden eeren, ga uw gang;

Maar als ge 't niet doet, wees maar niet bang,”

is een Chineesch spreekwoord. Doch één eeredienst is er, waaraan niemand zich onttrekt, van den keizer af tot den geringste zijner onderdanen; dat is de eeredienst der voorouders, een eeredienst, die zijn grond heeft in den eerbied, dien kinderen aan hun ouders bewijzen, en de Chinees geloof stellig en vast, dat het een onkinderlijk kind niet goed kan gaan in het leven, maar evenmin den man, die zijn voorouders niet eert.

In ieder gezin is een kastje, een bidvertrek of een huiskapel, al naar den stand, gewijd aan den dienst der voorouders. Daar bevinden zich de namen van de stamouders der familie, tot vijf of zes geslachten terug, eenvoudig geschreven op rood papier of ingekorven in een stuk hout. En daarvoor wordt wierook gebrand, dagelijks, of ten minste bij nieuwe en volle maan. En in de lente, in April, verzamelt zich overal elke familie bij het familiegraf, om het te herstellen, voorzoover het noodig is, en om de overledenen met een feestelijk offer te eeren. Een eeredienst, die het familieleven in de sterkste mate bevordert, en die veel meer nationaal is dan de dienst der goden. Men kan eigenlijk niet zeggen, dat de Chinees voor deze vereering loon verwacht van de voorouders; het is alleen de kinderlijke liefde, die de gestorvenen vereert, en die geloof, dat ze nog belang stellen in hun nakomelingen. Daarom ook is de Chinees zoo begeerig naar zonen; die zullen hem eeren als hij er niet meer is. Men denkt zich de gestorvenen als aanwezig. Één der drie zielen van den doode woont in het papier of in het plankje, dat in huis zijn herinnering levendig houdt; een andere ziel woont op de begraafplaats, en de derde ziel zwerft in het Onbekende, waaraan de Chinees niet gaarne denkt, omdat hij er niets van weet. Zijn wijzen hebben er niet over gefilosofeerd.

De geleerde Chineezzen, de discipelen van Confucius — eigenlijk Kong-fu-tz — doen niet mee aan den dienst des hemels, die alleen regeeringszaak is; ook niet aan den dienst der mindere goden; ze hebben alleen de vereering der wijsheid, en verpersoonlijken die in de vereering van Confucius en in mindere mate van Mencius. Voor deze beide wijzen zijn tempels gebouwd, waarin wierook geofferd wordt voor hun gedachtenisplaten.

Toch leeft in het hart van den nadenkenden Chinees ook wel de begeerte naar een gelukkig leven na den dood, en evenzeer de wensch naar het ingrijpen van hoogere machten in het aardsche leven. Daarom heeft

ook het Taoïsme en het Boeddhisme in China zeer veel aanhangers. Het Taoïsme is een plant van Chineesch bodem; het Boeddhisme is uit Indië ingevoerd.

Het Taoïsme is ontstaan door de leeringen van Lao-tz, die in de dagen van Confucius leefde, en den idealen toestand des menschen uitdrukte door het woord Tao, een woord, dat niet vertaald kan worden. Met Tao wordt een toestand bedoeld van volkomen geluk, dat vooral bestaat in het afwezig zijn van alle hartstochten. De mensch bereikt Tao door zelfverloochening, en de oorspronkelijke leer van Lao-tz bestaat dan ook in een reeks voorschriften voor het zedelijke leven, veel strenger dan die van Confucius, welke hun grondgedachte hebben in wederzijdsche welwillendheid. Doch de leer van Lao-tz is in den loop der eeuwen geheel verbasterd; voor het eenvoudige, onwetende volk is het Taoïsme gelijk aan tooverij, sterrenwichelarij, waarzeggerij, duivelbannerij, kwakzalverij. De grijsgekleede Tao-priesters verkoopen levens-elixers, die den mensch onsterfelijkheid beloven; zij voorzeggen de toekomst; en ze worden daarom geraadpleegd, ook zelfs door de geleerde discipelen van Confucius, bij alle gelegenheden, waar een besluit moet worden genomen, of waar het leven moeilijkheden brengt. In veel opzichten komt het Taoïsme overeen met het Spiritisme ten onzent. Het heeft, gelijk dit, zijn mediums, die in een toestand van geestvervoering komen, en dan verborgenheden openbaren of zeggen te openbaren. De Chinees geloof — en wie zal het ontkennen? — dat deze mediums spreken en werken onder den invloed van geesten, van demonen, en zoo blijkt het Taoïsme van dezen tijd een soort van duivelenvereering te zijn. Wat de heideneu offeren, zegt Paulus, offeren ze aan de duivelen. En van deze Tao-mediums verwacht de Chinees zijn hulp. Bij ziekte wordt de Tao-priester geroepen, om den boozen geest uit te werpen; bij huwelijken wordt hij gevraagd naar den gunstigen dag; bij het aanleggen van een nieuw familiegraf moet hij de geschikte plaats aanwijzen. Het eenvoudige volk geloofde in de macht der Tao-priesters; de ontwikkelden halen er de schouders over op, maar volgen niettemin het gebruik, want het hoort nu eenmaal zoo. En zoo voorziet het Taoïsme, zooals het nu is, in de behoefte, die het hart van den Chinees heeft om zijn levenslot door hoogere machten te laten regelen. Hij heeft een besef van iets hoogers; hij kent geen hoogere macht en werpt zich in de armen van den toovenaar.

Maar de Chinees kent ook de vrees voor den dood, en door die vrees gedreven wendt hij zich tot de Boeddha-priesters. Achttienhonderd jaar geleden riep een keizer van China, door een droom daartoe opgewekt, de Boeddhisten in zijn land, en gaarne kwamen ze, om hun leer van het Nirwana te verkondigen. Het Nirwana gelijkt op het Tao; ook de Boeddhist stelt zich een zaligheid voor; maar zij bestaat in volkomen rust. Wie het Nirwana bereikt heeft, haat niet meer en heeft niet meer lief, hij streeft niet meer en tracht niet meer naar iets hoogers; hij leeft alléén nog. In de Boeddhabeelden is dat zichtbaar; het zijn beelden, die volkomen rust voorstellen. Dat Nirwana moet de mensch trachten te bereiken, door zich reeds nu, zooveel hij kan, te onthouden van alles wat zijn ziel in beroering brengen kan. Maar het Boeddhisme is ook geheel veranderd in China in den loop der tijden. De Boeddha-priesters van tegenwoordig schilderen gaarne de hel met verschrikkelijke kleuren, en prijzen een heerlijken hemel aan, die te bereiken is door offeranden en ceremoniën. En deze ceremoniën verricht de Boeddha-priester tegen betaling. Het is als in de Roomsche kerk, waar de priester de mis leest om de zielen uit het vagevuur te verlossen. Over 't geheel doet het Boeddhisme in China denken aan de kerk van Rome; het heeft zijn ongehuwde priesters met kaalgeschoren hoofd en aangezicht; het heeft zijn kloosters, zijn zielmissen en zijn wierookoffers.

De leerling van Confucius ziet met minachting neer op de geel gekleede Boeddha-priesters; onwetend, hebzuchtig, lui en werkeloos als ze zijn, kunnen ze hem niet behagen; maar als hij een doode in huis heeft, wendt hij zich toch

ook tot hen, want dat hoort nu eenmaal zoo, en men kan nooit weten, ze konden eens gelijk hebben. Troost tegen den dood geven ze in elk geval, kracht en wijsheid voor het leven geven ze niet, die geeft alleen de studie van de wijzen der oudheid!

En zoo heeft China allerlei godsdienst. Een staatsgodsdienst, die het Hoogste Wezen vereert, en hulde brengt aan zon en maan en natuurkrachten, waarbij het volk echter aan afgoderij denkt en aan niets meer, het volk, dat in grof bijgeloof leeft, en overal booze geesten ziet. Daarom zoekt men zijn hulp bij de tooverij van de Tao-priesters, en in de ure des doods zoekt men troost bij de Boeddhisten, die den hemel beloven. En de discipel van Confucius ziet onverschillig neer op al die godsdiensten; het is hem voldoende, dat de keizer de jaarlijksche offeranden brengt; voor hem is de studie een eeredienst. En boven en buiten al die godsdiensten staat de vereering der voorouders, die op de daden en handelingen der burgers meer invloed heeft dan al de godsdiensten te zamen.

Bevestiging voor de waarheid des Bijbels.

Onvermoeid en bijna onafgebroken gaat men in het Oosten nu hier dan daar voort met het doen van opgravingen. En die arbeid, die met zooveel moeilijkheden gepaard gaat, is niet vruchteloos. Want tot welke verrassende ontdekkingen is men gekomen!

Muren, bouwwerken, waterleidingen, ja zelfs steden en tempels van vóór 5000 jaar, heeft men aan de vergetelheid ontrukkt, terwijl de steenen tafelen met Babylonisch spijkerschrift helder licht hebben doen opgaan over de oudste geschiedenis en de priesterkoningen, die leefden eeuwen vóór den zondvloed.

Uit die steenen tafels heeft men geleerd, dat er 3750 jaren voor de Christelijke tijdrekening een stad lag aan de Perzische golf, Lagas genaamd; dat men in dien tijd al zeer goed wist mee te praten van handelscontracten, enz. —

En hoe hoog stond reeds eeuwen vóór Christus het handwerk in Babylon! De kunstig bewerkte vazen, de gebeeldhouwde portretten der koningen, de reliefs, vermeldende hun heldedaden, het prachtig email in vier kleuren, gevonden in opgegraven tempels, de fraai gedreven koperwerken, zij zijn allen sprekende en afdoende bewijzen voor den hoog ontwikkelde kunstzin van dit oude volk. Op een Babylonische steenen tafel heeft men de beschrijving gevonden der Schepping, lang vóór het Scheppingsverhaal in den Bijbel; doch in alle opzichten, tot in de kleinste bijzonderheden toe, stemt het met het Bijbelsch verhaal overeen.

En steeds graaft en delft men tot in het diepste der aarde, en altijd opnieuw komt men tot meer verrassende ontdekkingen; maar ook stap voor stap worden het ongelooft de schijnbare bewijzen voor hun niet-gelooven uit de hand geslagen. Telkens opnieuw moeten zij het met schaamte ondervinden, dat, waar zij het levend Woord van God niet willen gelooven, de doode steenen hun de overtuigende bewijzen leveren, dat dat Woord niet anders dan zuivere waarheid bevat.

Ja, die ontdekkingen, zij blijven ons spreken van een God, die de wereld met al wat daarin is, eens schiep en ook nu nog die gansche schepping onderhoudt.

J. H. v. R.

Vragenbus voor algemeene onderwerpen.

L. S. te A. vraagt: Hoe zou het toch komen, dat, wanneer ik met mijn fotografietoestel een reproductie tracht te maken van een plaat (teekening), deze steeds wazig wordt, terwijl met hetzelfde toestel gewone opnamen goed gelukken en het toestel zelfs zeer scherp werkt?

Antw. — Het meest waarschijnlijke lijkt ons, dat uw toestel zich niet leent voor het maken van reproducties genomen van platen. De oorzaak van het wazig zijn der opnamen ligt hierin, dat u met uw toestel niet tot op zeer korten afstand kunt instellen, d. w. z., dat u de lens ten opzichte van de gevoelige plaat niet naar voren of achteren kunt bewegen, en deze dus steeds op oneindig moet blijven staan. Wil men een voorwerp op zeer korten afstand fotografeeren, dan is het noodig, dat de afstand tusschen het brandpunt der lens en de gevoelige plaat grooter wordt. Zulke opnamen kunnen dus alleen gemaakt worden met toestellen voorzien van verstelbare lenzen.

J. H. v. R.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

VII.

De slavernij van den opium.

Het is een eigenaardig verschijnsel, dat de mensch, wáár ter wereld ook, zoekt naar middelen tot prikkeling en bedwelming. Het gezaaide eten en water drinken, zooals Daniël en zijn vrienden drie jaren aaneen deden met goed succes, — dat doet de mensch in 't algemeen nergens op aarde. Men zoekt prikkeling in specerijen, in koffie, thee en chocolade, in tabak; men zoekt bedwelming in bier, wijn, sterke dranken van allerlei aard, en wáár men ook onbekende volkeren gevonden heeft, altijd hadden ze hun opwekkende en verdoovende middelen en dranken. De Mahomedaansche wereld maakt, wat bedwelvende dranken betreft, een gunstige uitzondering; Mahomed heeft ze verboden, en over 't algemeen wordt zijn gebod gehoorzaamd. Doch ook China kan geprezen worden als een land, waar het misbruik van wijn en sterke drank reeds vele eeuwen lang zeer gering was geweest. De Chinees was er te wijs voor, en bovendien, hij was beducht voor de minachting, die het deel was van den dronkaard. Rechtvaardigheid en matigheid zijn in China geen ijdele klanken geweest; anders had de natie zich niet kunnen staande houden gedurende veertig eeuwen. Zulk een natie moet inwendig sterk zijn.

En daarom is het zoo ontzettend jammer, dat in de laatste honderd jaren het opiumgebruik in China zoo groot geworden is. In sommige provinciën gebruiken, naar Chineesch zeggen, elf van de tien menschen opium! Volgens opgave van de regeering zijn 30 tot 40% van de Chineezen min of meer opiumgebruikers. Uitgestrekte landerijen, waar vroeger nuttig koren groeide, zijn thans in gebruik voor de opiumteelt, en dat, waar de bevolking zóó groot is, dat het land zijn bewoners bijna niet meer voeden kan. En deze jammer is zooveel te meer te betreuren, daar ze de schuld is van de Europeanen, in 't bijzonder van de Engelschen.

Opium is een plant, verwant aan de mooie, maar vergiftige klaproos of papaver, die des zomers onze korenvelden siert. Zij schijnt het eerst voor geneeskundig doel gekweekt te zijn door de Arabieren. Door insnijdingen in den stengel verkrijgt men een sap, dat op verschillende wijze toebereid wordt tot laudanum, morfine en andere medicamenten, die in de wijze hand van den arts nuttig kunnen werken voor het menschelijk lichaam.

Doch er wordt nog ander gebruik gemaakt van opium; het wordt gegeten en het wordt gerookt. Het gedroogde sap wordt in den vorm van pillen ingenomen, en heeft dan een hongerstillend vermogen; Bilderdijk vertelt, dat hij in een tijd van groote armoede in drie dagen niets genuttigd had dan opium. Natuurlijk kan geen mensch van opium leven; zooveel voedsel bevat het niet, maar het neemt de kwellingen van den honger voor een tijd weg, en schijnt een aangenaam gevoel door het lichaam te geven.

Gerookt wordt opium eveneens in den vorm van pillen ter grootte van een erwt. Soms ook wordt opium vermengd met fijngesneden tabak, en op die wijze gerookt. Daar opium geen vuur houdt, behoort tot het rookgereedschap een lampje, waar de pijp bij gehouden wordt. Reeds enkele trekken aan de pijp geven een aangename gewaarwording; men voelt zich verlicht, men

vergeet zijn pijn en verdrietelijkheden, en men heeft een gevoel van verhoogd leven; of men meer zou kunnen doen dan anders. Na nog een enkelen trek valt men in een soort sluimering, die meestal aangename dromen geeft. Deze aangename toestanden wekken natuurlijk de begeerte naar opium. Maar wie de hand naar de opiumpijp uitsteekt, begeeft zich op gevaarlijk terrein; de verzoeking is sterk, om nog eens weer te beginnen. En dan is het niet meer, zooals de Chinees zegt, de man, die den opium eet, maar de opium, die den man eet. Want het vergif heeft een zeer schadelijke uitwerking op het geheele lichaam. Men vermagert en verzwakt; de ingewanden worden slap, en het verstand benevelt. De opiumgebruiker wordt niet woest en razend, zooals de gebruiker van sterke drank, maar hij wordt idioot; onverschillig omtrent zijn zaken, zijn familie, zijn belangen, hij heeft ten slotte maar één wensch meer: opium. Hij is niemand tot een last; hij vermoordt alleen langzaam-aan zichzelf. Zijn leven is een voortdurende uitputting en verzwakking.

En hij kan aan de slavernij niet ontkomen, nog veel minder dan de drankslaaf. De laatste moet, als hij van den drank af wil, alleen strijden tegen zijn sterke begeerte; de opiumrooker heeft veel meer te overwinnen. Want als hij het één dag nalaat, krijgt hij hevige diarree, terwijl een brandend gevoel van dorst zijn mond kwelt. En houdt hij vol, dan worden de pijnen en bezwaren steeds grooter; het water loopt hem uit neus en oogen; eten kan hij niet. En daarbij weet hij, dat enkele trekken aan die verleidelijke pijp alle bezwaren zullen wegnemen, en hem weer een gevoel van welzijn en geluk zullen schenken. Is het dan wonder, dat hij geen stand kan houden, en bezwijkt voor de bekoring?

Er zijn wel sterke naturen, die matige gebruikers blijven, doch dat zijn uitzonderingen. Veel grooter is het getal van hen, die van kwaad tot erger gaan. En menigeen, die, als hij weer nuchter is, nadenkt over zijn toestand, en zich zijn toekomst voorstelt, slaat de hand aan zijn eigen leven, en wordt een zelfmoordenaar.

Daar komt nog bij, dat velen onder den invloed van opium dingen doen, die ze anders niet zouden doen. Menig opiumhuis is een huis van ontucht; menige misdadiger bedwelmt zich met opium, om moed te krijgen voor zijn booze daad. Menige opiumrooker ook, vooral op Java, wordt plotseling krankzinnig en grijpt een wapen om alles wat hem in den weg komt, neer te steken. Amok-maken noemt men dat in onze Oost.

In Nederlandsch-Indië wordt opium gerookt; in China ook. In Engelsch-Indië, waar het misbruik veel minder groot is, wordt opium gegeten, en dat schijnt minder schadelijk te zijn. Ook in Arabië, Perzië en de Turksche landen van Azië wordt opium gebruikt, doch niet in groote hoeveelheid, terwijl het gezonde Japan tot dusver vrij gebleven is van de opium-ellende. Toen Japan een halve eeuw geleden zijn havens openen moest voor den handel met Europa en Amerika, heeft het dadelijk de bepaling gemaakt, dat geen opium mocht worden ingevoerd; ook is het kweken er verboden.

In Europa is het gebruik van opium als bedwelmingsmiddel bijna onbekend; alleen in de havensteden van Frankrijk zijn in den laatsten tijd opiumkroegen verzezen, en gaat men dus het voorbeeld van Azië navolgen.

(Wordt vervolgd.)

WILHELMINA VAN PRUISEN.

Als Willemijntje een der meest bekende vorstinnen uit het Huis van Oranje, haar schoondochter is zeker wel de minst bekende. Maar het spreekwoord zegt, dat het de beste vrouwen zijn, over wie het minst gesproken wordt, en het spreekwoord kon hier wel eens gelijk hebben. Er is anders zóóveel gelijkheid, dat

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

VII. (Vervolg.)

De slavernij van den opium. *)

Opium is in China inheemsch. In een boek van het jaar 973 wordt de plant beschreven, en vermeld, dat de zaden geneeskracht hebben. In een ander geneeskundig werk van het jaar 1057 staat: „De plant groeit overal en wordt velerwege gekweekt als sierbloem." En dan wordt weer melding gemaakt van de geneeskrachtige werking der zaden. Doch geen bladzijde in de uitgebreide Chinese letterkunde spreekt over opium-rooken. Ook de beroemde Venetiaansche reiziger Marco Polo, die in de veertiende eeuw lange jaren achtereen in China doorbracht, vermeldt niets van den opium. Het opium-rooken kwam eerst in de achttiende eeuw.

Men stelt zich gewoonlijk voor, dat China alle eeuwen door voor Europa gesloten is geweest. Dit is evenwel volstrekt niet het geval. Reeds in den tijd van het Romeinsche rijk was er handelsverkeer tusschen het Oosten en het Westen. De zijde voor de toga's der aanzienlijke Romeinen kwam uit China, en in de profetie van Jesaja zal met het land Sinim (Hfdst. XLIX : 12.) zeer waarschijnlijk China bedoeld zijn. Ook in later tijd hield die handel niet op. In de Middeleeuwen, toen het kompas nog niet was uitgevonden, en de zeeweg naar Indië nog niet was ontdekt, werd toch reeds over zee handel gedreven tusschen Europa en China. Venetiaansche kooplieden brachten de waren tot den Levant; (het Oosten der Middellandsche Zee;) Arabieren voeren langs de kusten van den Indischen Oceaan tot Malakka, en de Chineezzen, die goede zeevaarders waren, brachten de goederen van Malakka tot hun land en omgekeerd. De eerste Europeesche reizigers, die in het verre Oosten aankwamen, werden er gastvrij en vriendelijk ontvangen, en menig een hunner is vol lof over de deugdzaamheid en de rechtvaardigheid, die in China heerschten. Dat is echter minder geworden, toen eerst de Portugeezen, daarna de Nederlanders en eindelijk de Engelschen in grooten getale kwamen, niet met de bedoeling om vreedzamen handel te drijven, maar om te veroveren. Daarbij is van Europeesche zijde volstrekt niet altijd de eerlijkheid en de rechtvaardigheid betracht; benden avonturiers bezochten de kuststreken en maakten, dat de Chineezzen een lagen dunk kregen van het karakter der Europeanen. Toen heeft China zich teruggetrokken, en werd de Portugeesche haven Macao de eenige stad, waar Europa nog eenigen handel kon drijven. China had Europa niet noodig; het kon zichzelf wel redden, en met „barbaren"

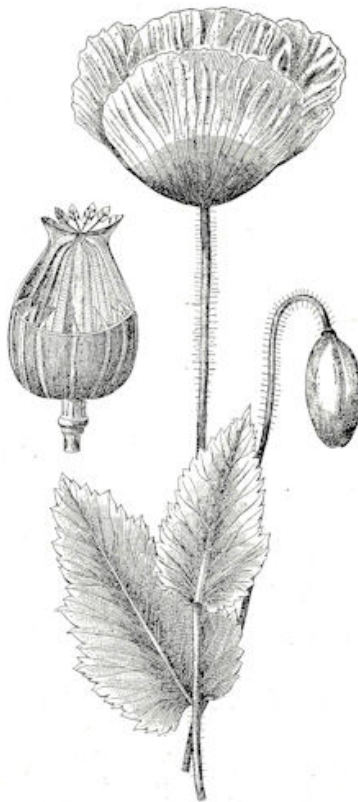
*) Men zie de bekendmaking op bladz. 2 van ons Bijblad van heden. Wie de ontroerende geschiedenis van den tot God bekeerden opiumschuiver Hsi lezen wil, bestelle „Van Slaaf tot Overwinnaar."

wilde het geen gemeenschap hebben. Met Rusland echter dreef het eeuwen lang handel langs den grooten Sibirischen postweg, zonder dat het ooit tot verwickelingen aanleiding gaf.

Het eerste bericht over opium-rooken komt van het eiland Formosa, dat tegenwoordig aan Japan behoort, en dat in de zeventiende eeuw een tijdlang Nederlandsch gebied was. In het begin der achttiende eeuw is men daar begonnen met opium-rooken met de bekende schadelijke gevolgen. Vóór dien tijd werd wel opium in China ingevoerd, maar alleen tot geneeskundig gebruik.

Zoodra de regeering te Peking op de hoogte was van het kwaad, volgden strenge strafbepalingen. Wie opium verkocht, moest een maand de houten kraag dragen, (loopen met een zwaar blok hout op de schouders) en werd daarna verbannen naar de grenzen. Wie een opiumwinkel hield, was des doods schuldig. Een jaar later werden de bepalingen verscherpt en werd de verkoop van opium om te rooken gelijk gesteld met diefstal en met aanhitsing tot moord, terwijl de opiumrooker zelf straffeloos bleef. Want, redeneerde men in China, de verkooper is de schuldige, de rooker is zijn slachtoffer. Sedert 1729 was dus de verkoop van opium in China verboden, en dat is zoo gebleven tot 1860. Dat de verkoop vrij geworden is, heeft Engeland bewerkt door een tweetal oorlogen.

De opium, die in Formosa gebruikt werd, kwam van Java, en het schijnt, dat de invoer vandaar na het keizerlijk verbod gestaakt is. De Chineezzen echter hadden, ook buiten Formosa, den smaak van het verderfelijke heulsap te pakken gekregen. Kweeken konden ze het niet, tenzij in het geheim, wijl de regeering ook dat verboden had, doch de Engelsche Oost-Indische Compagnie wist de begeerigen wel te helpen. Zij had in haar bezittingen zelf het rooken verboden, doch ze kweekte opium voor den uitvoer. En ze was zóó schijnheilig, dat ze ook den uitvoer naar China verbood, doch den smokkelhandel oogluikend toeliet; de kisten waren zelfs voorzien van haar eigen handelsmerk. En die openlijke sluikhandel nam steeds toe. Er waren wel Chineesche ambtenaren, die zich lieten omkopen, en den opium vrij lieten passeeren. Daardoor werd het opiumgebruik en tevens de handel steeds grooter, totdat in 1799 een nieuw keizerlijk besluit verscheen, waarbij nogmaals de invoer van opium in Whampoa en Macao werd verboden. Misschien heeft dat verbod eenigen tijd geholpen; een reiziger echter,

Opium-plant.

die China bezocht in 1816, vertelt, dat geen opiumwinkels bestaan, doch dat opium algemeen gerookt wordt, vermengd met tabak, of wel tabak, die gedrenkt is in een sterke oplossing van opium. De verbodsbepalingen baatten dus niet, zoolang opium binnengesmokkeld kon worden. In 1788 was de invoer 2330 kisten; in 1809 4968 kisten; in 1825 10.570 kisten; in 1835 klom het tot 17.257 kisten.

Tot 1834 was het de Oost-Indische Compagnie, die alleen handel mocht drijven op China; in dat jaar werd echter de handel vrij verklaard en kon ieder Engelschman naar China varen. Daarmee werd de zaak voor China niet beter, wijl thans nog minder contróle kon worden gehouden op de smokkelaars, die vooral goede gelegenheid vonden op de talloze kleine eilanden aan den mond van de Sikiang, de rivier van Canton. De schepen der sluikers leken wel zeerooverschepen; de bemanning was tot de tanden gewapend om de Chineesche douanebeambten te kunnen weerstaan. Ten einde raad benoemde de Chineesche regeering ten slotte een specialen ambtenaar, om het

opiumverbod te handhaven tegen den sluikhandel. Deze ambtenaar, met name Lin, wordt beschreven als een rechtvaardig, beslist en practisch man. „Waarom," zoo wendde hij zich tot den Engelschen regeeringscommissaris, kapitein Elliot, „waarom brengt gij den opium, die in uw land niet gebruikt wordt, naar ons land, om de menschen te berooven van hun bezit, en hun schade te doen aan het leven? Gij hebt daarmee het Chineesche volk benadeeld gedurende tientallen van jaren. Zoo iets wekt verontwaardiging in ieder menschelijk hart, en het is ten volle onverschoonbaar in het oog van het Chineesche gezond verstand."

En straks zendt hij namens zijn regeering een brief aan Koningin Victoria, waarin o.a. voorkomt: „... Deze vergiftige waar wordt heimelijk in ons land ingevoerd door slechte lieden van verschillende stammen, die onder het gebied staan van uwe eerwaardige natie. Ongetwijfeld hebt gij, de eerwaardige Souvereine van die natie, de fabricatie en den verkoop daarvan niet bevolen. Wij hebben vernomen, dat onder uw volk het rooken van opium niet geoorloofd is. Natuurlijk hebt gij dat verboden omdat gij weet hoe schadelijk het is. Maar is het dan niet beter, het kweken zelf te verbieden? Zelf het niet te gebruiken, maar het te kweken en te verkoopen, en daarmee het eenvoudige volk van dit land te verleiden, dat is zijn eigen levensonderhoud zoeken door anderen aan den dood bloot te stellen. Zoo iets wekt bitteren afkeer in de menschelijke natuur en is volkomen strijdig met den weg des Hemels. Wij zouden daarom gaarne met u, eerwaarde Souvereine, tot een overeenstemming willen komen over de middelen om voor goed een einde te maken aan dezen opium, doordat wij in dit land het gebruik verbieden, en gij in de landen onder uw bestuur het kweken en bereiden verbiedt. Zouden we daardoor niet beide een heerlijken toestand van vrede bereiken?"

De Engelsche regeering ging daar niet op in. „Wat schaadt het," vroeg ze, „of wij opium kweeken? Als uw

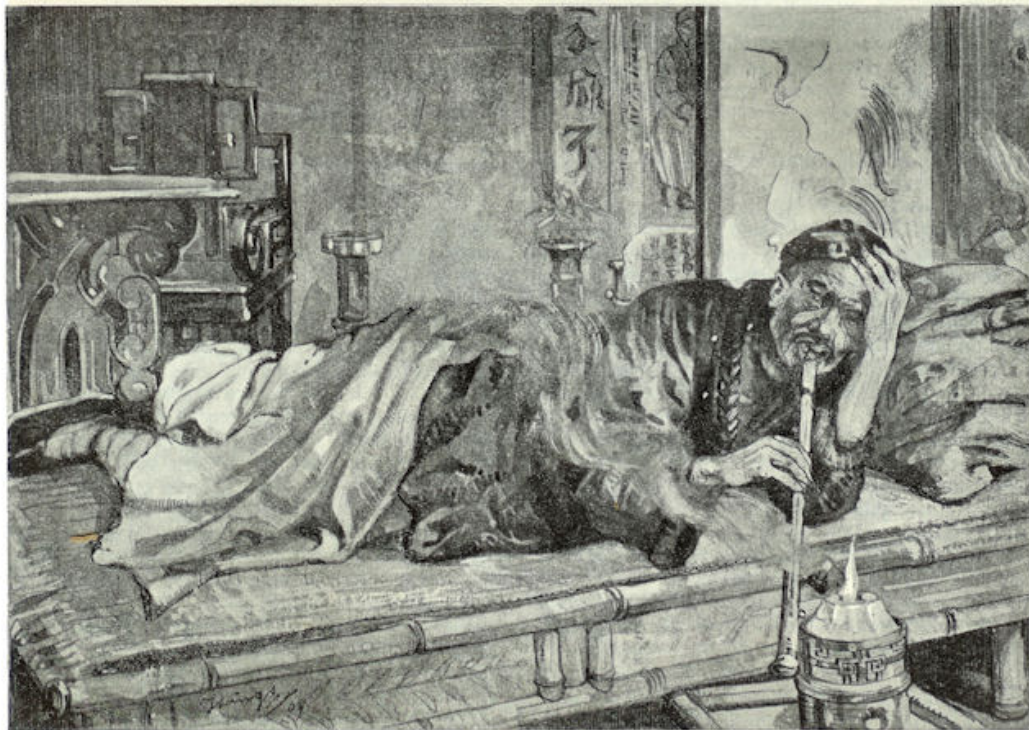
onderdanen braaf zijn, dan begeeren zij het niet, en als uw grensbeambten trouw zijn, dan kan het immers niet in uw land komen?" Men bleef dus opium kweeken, en de smokkelaars bleven de beambten ontkomen of omkopen.

Toen tastte Lin door. Hij liet een Chineeschen smokkelaar onthoofden voor het oog der Engelschen en eischte de overgave van 1030 kisten opium, waarvan hij wist, dat ze in Whampoa aanwezig waren. Elliot weigerde. Lin antwoordde met de Engelschen in te sluiten en eischte overgave van al den opium. Elliot gaf toe, en 20.000 kisten opium ter waarde ongeveer van 30 millioen gulden, werden uitgeleverd, en door de Chineezzen verbrand. De Engelsche kooplieden waren blij, dat ze zoo van hun opium afkwamen, wijl ze het toch niet konden verkoopen; de maatregelen van Lin waren daartoe te streng. De Engelsche regeering moest natuurlijk de schade dragen.

Toen vroeg Lin, dat al de opium, die te Hong-Kong aanwezig was, zou worden overgegeven, en dat de handel voortaan gestaakt zou worden. Elliot, die intusschen versterking van macht had ontvangen, gaf niet toe, en begon ten slotte den strijd door te schieten op Chineesche schepen. Zoo begon de eerste opium-oorlog. (1840—1842.) De Engelsche regeering gaf Elliot gelijk; met een meerderheid van negen stemmen werd in het Parlement de oorlog goedgekeurd. Velen hadden er tegen gesproken, o.a. de toen nog jeugdige Gladstone.

Het ouderwetsche China kon niet op tegen het moderne Engeland met zijn stoomschepen en groote kanonnen. Van die kanonnen is terdege gebruik gemaakt. Bekend is b.v. het bombardement van Canton, dat zeven-en-twintig uren duurde, terwijl in dien tijd slechts twee schoten teruggeschoten werden. Een bombardement op een dichtbevolkte stad, die zich niet verdedigde.

Na twee jaren moest China zich overwonnen verklaren. Te Nanking werd de vrede gesloten en bepaald, dat voortaan vijf havens open moesten zijn voor den Europeeschen handel. Voorts moest China het eiland Hong-Kong aan

(Overgenomen uit: „Van Slaaf tot Overwinnaar.”)

Een opium-schuiver.

de Engelschen afstaan, vijftien millioen gulden betalen aan de kooplieden tot schadevergoeding voor hun opium en een oorlogsschatting van zestig millioen gulden. Over den handel in opium werd in het vredestraktaat niet gesproken.

En na den oorlog ging het als vóór den oorlog. Met medeweten der Engelsche overheidspersonen werd voortdurend opium binnengesmokkeld, thans in de vijf havens, en het gebruik nam meer en meer in China toe. Eindelijk vroeg Engeland, dat China het verbod van opium-invoer zou opheffen. Dat zou het beste middel zijn tegen den sluikhandel. De regeering kon dan immers invoerrechten heffen en er dus nog voordeel van hebben. Doch de keizer antwoordde: „Ik kan niet meer beletten, dat mijn volk zich met opium vergiftigt; maar dat ik voordeel zou trekken uit de zonde van mijn volk, daarvoor beware mij de Hemel."

En toch heeft hij het gedaan. De Engelschen, thans samen met de Franschen, die in Achter-Indië burens van China zijn, voerden een tweeden oorlog (1857—1860) tegen het Hemelsche rijk, een oorlog, die met groote wreedheid gevoerd werd. Te Peh-Tang b.v. werden de Europeanen wél ontvangen, en de commandant van de vloot beloofde de inlanders volkomen veiligheid. Toch werd de stad geheel geplunderd, en een groot deel der inwoners, inzonderheid vrouwen, pleegde zelfmoord, om aan erger lot te ontkomen. En tegelijk las men in Fraser's Magazine, een Engelsch tijdschrift, dat het Engelsche leger bezig was de duisternis van het heidendom te verdrijven, en het ijzeren juk daarvan te vervangen door den veredelenden invloed van het Christendom. Gelukkig dachten niet alle Engelschen er zoo over. In het Parlement werd de oorlog bij meerderheid van stemmen afgekeurd; de regeering echter ontbond het Parlement en de nieuwe Kamer keurde het beleid der regeering goed.

De oorlog eindigde met de inneming van Peking, waar het zomerpaleis des keizers verwoest en verbrand werd. Toen werd de vrede gesloten; nog zes havens werden opengesteld; ook de scheepvaart op de groote rivieren werd vrijgegeven; aan de zending mochten geen hinderpalen in den weg worden gelegd; de invoer van opium moest voortaan vrij zijn, alleen gedrukt door inkomende rechten. De keizer, die zijn eigen zoon door den opium verloren had, teekende het traktaat van Peking, en stierf het volgende jaar van verdriet.

Zoo kwam de opium in China door het zwaard. Voortaan kon iedere handelaar vrij het vergif in China binnenvoeren, en trachten koopers te vinden. Het gebruik nam toe, en steeds meer geld ging China uit. Toen besloot de regeering tot opheffing van het verbod van opiumkweken. Immers, zoo de opium in China verbouwd werd, zou de winst niet in Engelsche, maar in Chineesche handen komen, en verminderde alzoo niet het nationaal bezit. En voortaan zag men meer en meer van de beste korenvelden in gebruik nemen voor opium. De eene landman na den ander ging tot de cultuur over, ook al wilde hij zelf het niet gebruiken, want op opium werd meer verdiend dan op koren; de prijs kon met het oog op de hooge invoerrechten hoog gehouden worden. Maar China is een overbevolkt land en kan van zijn productie van rijst en tarwe niet veel missen, zoodat juist door den opium hongersnood dreigde, zoodra eens een oogst eenigszins mislukte.

De trek naar opium werd langzamerhand sterk onder het volk. Eerst rookte men in het geheim, maar weldra geschiedde het in het openbaar. Eerst werd de opiumrooker voorwerp van de algemeene verachting; weldra zag men er niets onbehoorlijks meer in. En de ontwikkelden, de geleerden, die begrepen, welk een ellende de opium in het land zou brengen, begonnen met er tegen te waarschuwen, en eindigden dikwijls met zelf ook opium te gebruiken.

Vijftig jaren heeft dat geduurd. En nimmer heeft een nationale ondeugd zoo sterk zich meester gemaakt van een groote natie als de opium gedaan heeft in China. Iedereen weet en beseft, hoe groot de ellende is; groot

is het aantal van hen, die in dagen van krankheid en afmattig zich hebben laten verleiden tot een enkele pijp, en die nu den dag vloeken, dat ze begonnen zijn. En dan bedenkt men, hoe honderd jaar geleden het volk welvarende was, toen de „vreemde rook" nog maar alleen in de kust-plaatsen bekend was. Is het dan wonder, dat in onze dagen de Chinees de vreemdelingen haat; dat „vreemde duivels" de gewone titel is, waarmee hij ze noemt; en dat het voor de zendingen uiterst moeilijk is, het vertrouwen te winnen, vooral van de ontwikkelden? Is het wonder, dat de Chinees niet weten wil van den godsdienst der Europeanen?

Een zending-zuster van de China-Inland-Mission bezocht in den zomer van 1886 de stad Shao-hsing. Zij trad een aanzienlijk huis binnen, en vier vrouwen luisterden een tijdlang aandachtig naar haar. Daar hoorde de oudste, een dame van negentig jaar, den naam Jezus. „Wat," riep ze uit, terwijl ze opstond en op de zendinge toetrad; „waag het niet meer dien naam te noemen. Gij vreemdelingen komt met opium in de eene hand en Jezus in de andere." Ze nam het boek, dat de Engelsche in de hand hield en las een paar regels, tot zij den naam Jezus zag staan. „Neem het weg!" riep ze uit; „we willen niets weten van uw opium en uw Jezus!"

In de provincie Honau werd het eerste zendingsstation verwoest door een opgewonden menigte, aangevoerd door de gestudeerden, die de zendingen de stad uitdreven met de woorden: „Gij hebt ons paleis verbrand; gij hebt onzen keizer vermoord; gij vergiftigt ons volk, en nu wilt gij ons leeren wat deugd is!"

„Als gij," zoo schreef een Chineesch blad in Canton, „als gij uw misdaad zoudt willen uitbranden, al het hout van het keizerrijk zou niet voldoende wezen voor brandstof, en al het water van den grooten oceaen zou onzen wrok niet kunnen afwassen."

Dat heeft de opium gedaan!

(Wordt vervolgd.)

LETTEREN EN TAAL.

VRAGENBUS.

B. C. te G. — De eerste „Timotheüs" werd nu een goede vijftig jaar geleden geschreven door Ds. J. de Liefde, toen predikant te Amsterdam. Een geheele jaargang met enkele plaatjes vormde een boekdeeltje, in gewoon formaat, van een 300 blz., zeker nog geen derde van een jaargang van den huidige Timotheüs. 't Was een maandblad en „tijdschrift voor de jeugd." Het werd boeiend geschreven, en had vooral zeer pittige briefwisselingen. Toch was er in die dagen zóó weinig steun te vinden voor iets dergelijks, dat zelfs een zoo hoogst bekwaam man als De Liefde, na ettelijke jaren, zijn taak moest opgeven. De kosten werden niet gedekt. Vele verhalen uit „Timotheüs" zijn echter herhaaldelijk uitgegeven.

„Timotheüs" herleefde als het ware na eenigen tijd in „Samuel," een maandblad voor de jeugd, geschreven door E. Gerdes, leerling van De Liefde. Dit blad gaf meer, en leefde ook veel langer.

De tegenwoordige „Timotheüs" overtreft de beide genoemde bladen verreweg in grootte, fraaiheid, platen, enz. Ook de inhoud is natuurlijk gansch verschillend, wijl het blad van thans voor *jong* en *oud* is bestemd, en ook door beide gelezen wordt. We hoorden echter pas, dat het te klein wordt en er daardoor veel moet wachten. Ik sluit me dan ook gaarne bij den wensch aan, dat alle lezers, door nieuwe te winnen, een vergrooing van „Timotheüs" mogelijk maken.

Niet overal ging het zoo vijandig toe. Ter hoogte van Yonkers ging Hudson aan land en had bij die gelegenheid een feestmaal met een der stafhoofden.

De hoop nog niet willende opgeven, zette Hudson een kleine boot uit en verkende de rivier verder tot bij het tegenwoordige Waterford; maar zij werd steeds ondieper. Tegelijkertijd was een scheepstimmerman aan wal gegaan en werd het schip gerepareerd. Daarna werd de terugreis aanvaard.

Bij zijn verblijf in Dartmouth (een Engelsche haven) werd Hudson uit jaloezie door de Engelschen opgehouden, maar op een gunstig oogenblik wist men te ontsnappen en werden de Oost-Indische Compagnie het verslag en de kaarten der verkende streken in handen gesteld.

Het einde van Hudson was tragisch. Nooit zag hij de schoone oevers van de door hem ontdekte streken weder. Op een zijner latere reizen werd hij in de noordelijke baai, die tevens naar hem is genoemd, door muitend bootsvolk met zeven man en zijn zoon in een open boot geplaatst, en machteloos overgegeven aan de elementen, die hij zoo vaak had getrotseerd.

JOH. V.

LETTEREN EN TAAL.

Wagerecht. — Beunhaas.

De heer Mr. E. A. F. Th. te D. H. vraagt:

1. Wat heeft men te verstaan onder „Wagerecht," in den zin, dat men iemand aanbeveelt „wagerecht te gaan zitten in een rijtuig met weinig plaatsruimte?"

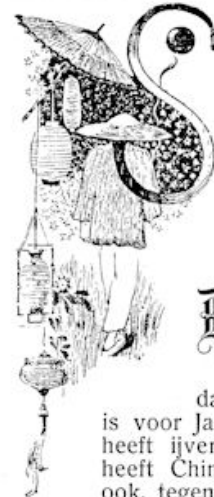
Antw. — *Wagerecht* (niet wagenrecht) komt af van „wage," d. i. *weegschaal*. De waag is de plaats waar gewogen wordt. Moet nu iemand „wagerecht" gaan zitten, dan wil dit zeggen: rechtop, gelijk de evenaar van de weegschaal in het huisje staat, als de schalen gelijk zijn. Hij mag niet naar de eene of andere zijde overhellen en dus noodig plaats beslaan.

2. Vanwaar het zoo veelvuldig gebruikte woord „Beunhaas" en hoe kan de beteekenis van dat woord het best worden omschreven?

Antw. — Een *Beunhaas* is in den strikten zin iemand, die als tusschenpersoon dient tusschen den groothandelaar of den makelaar, en den kleinhandelaar of kleinen winkelier, die niet bij groote partijen tegelijk kan inslaan. *Beunhaas* heet in verband daarmee ook hij, die tracht iets te verdienen door in het klein op te koopen en van de hand te doen, die „commissiën" op zich neemt, die soms op alle wijs scharrelt om aan den kost te komen. De *Beunhaas* is altijd de als min beduidend beschouwde, die zien moet hoe hij er komt.

Wat den oorsprong van het woord betreft, *Beun* is getimmerte, schuur, zolder, die tot berging dient van voorraad. Nu zoekt een haas zijn voedsel gewoonlijk op het vrije veld, waar kool en koren staan. Doch als de nood zeer erg nijpt, zou het kunnen gebeuren, dat zelfs de schuchtere haas de beun binnenloopt om wat te knabbelen te vinden. Aan zulk een haas nu doet hij denken, die terwijl hij den handel niet kan drijven zooals hij wel zou willen, er toch van moet leven. Hij moet zijn kost zoeken en op-halen zoo goed het lukken wil, en waar er ook maar kans op is.

A. J. H.

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

VII. (Vervolg.)

De slavernij van den opium.

Doch er komt licht in de duisternis. Niet doordat de Engelschen hebben opgehouden met den invoer, maar doordat China wakkerder wordt, en dat wel door Japan. Het lot van China is voor Japan een waarschuwing geweest; Japan heeft ijverig gewaakt tegen den opium. En nu heeft China gezien in 1894, dat het, hoe groot ook, tegen Japan niet opgewassen was; het heeft gezien in 1903 en '04, dat Japan in zijn jonge kracht zelfs Rusland overwinnen kon. En China heeft de les ter harte genomen. Het heeft begrepen, dat het zwak was door eigen schuld, en de regeering van den pas overleden keizer, of liever van de pas overleden keizerin-weduwe, heeft maatregelen genomen om tot een nationaal herstel te komen. Daartoe heeft het den strijd aanvaard tegen den opium, een strijd, die zonder voorbeeld is in de geschiedenis. In tien jaren tijd wil de regeering opiumgebruik en opium-invoer en opium-aanplant met wortel en tak uitroeien. Daartoe verscheen den 20sten September 1906 een regeeringsbesluit, dat in de Gazette de Pékin, het buitenlandsche Chineesche Staatsblad aldus opgenomen is:

„Sedert de beperkende bepalingen tegen het gebruik van opium zijn afgeschaft, kan men zeggen, dat dit vergif in geheel China is doordrongen. De opiumrooker verkwist zijn tijd en verwaarloost zijn arbeid, verwoest zijn gezondheid, verarmt zijn gezin, en de armoede en de zwakheid, die in de laatste tientallen van jaren onder ons zijn toegenomen, zijn ontegenzeggelijk het gevolg van deze oorzaak. Het spreken over deze dingen maakt ons verontwaardigd, en waar we er tegenwoordig naar streven ons rijk te versterken, daar zijn we verplicht ons volk te vermanen, opdat allen begrijpen, dat het noodig is zich van deze boeien te bevrijden, en zoodoende van krankheid tot gezondheid te komen.

„Wij bepalen hierbij, dat binnen den tijd van tien jaren het kwaad, veroorzaakt door inlandschen en vreemden opium, moet uitgeroeid worden. De Staatsraad (Tsjing-Woe-Tsjoe) moet zulke maatregelen voorstellen en aan onze goedkeuring onderwerpen, als dienstig kunnen zijn om het gebruik van opium en het kweken van de plant geheel te verbieden.”

Twee maanden later, tegen het einde van November, verschenen de regelingen tot uitroeiing van het opiumgebruik.

In de eerste plaats komen maatregelen tegen het kweken. Akkers, waarop tot dusver geen opium werd gekweekt, mogen niet voor de cultuur in gebruik worden genomen. De overheden moeten nauwkeurig noteeren, hoeveel grond in elke plaats tot dusver gebruikt werd voor de cultuur, en die grond moet ieder jaar met een negende deel verminderd worden. De overheden moeten nazien, en de landman, die zich niet aan de bepalingen houdt, wordt gestraft met verbeurdverklaring van zijn grond. En wanneer de overheid van dorp of provincie er in slaagt, de cultuur binnen den tijd van negen jaar uit te roeien, krijgt ze van de regeering een belooning.

In artikel 2 van de maatregelen schat de regeering het aantal opiumgebruikers op 30 à 40 % van de bevolking. Om al die menschen van den opium af te krijgen, bepaalt de regeering, dat niemand voortaan opium koopen mag, die geen vergunning heeft. Alle rookers krijgen thans vergunning; nieuwe vergunningen worden echter niet uitgegeven, zoodat er geen nieuwe rookers bij zullen komen. Ieder, die gewoon is opium te gebruiken, moet zijn naam opgeven; hij krijgt dan een papier ter invulling, waarop hij naam, leeftijd, enz. opgeeft, en de hoeveelheid opium, die hij dagelijks gebruikt. Voortaan kan hij zulk een hoeveelheid krijgen, maar niet meer, en steeds onder controle.

In artikel 3 wordt onderscheid gemaakt tusschen personen beneden en boven de zestig jaar. Die boven de zestig worden als ongeneeslijk beschouwd; ze kunnen, als ze willen, levenslang hun hoeveelheid opium komen halen. Maar alle personen beneden zestig jaar zijn verplicht zich de gewoonte af te gewennen, en de regeering helpt mee, door te bepalen, dat ze jaarlijks met 20 à 30 % hun dosis moeten verminderen. Na enkele jaren houdt dan het gebruik op. Wie daarin slaagt, geeft zijn naam op, en na onderzoek met getuigen wordt zijn naam van de lijst der opiumgebruikers geschrapt en zijn vergunning vernietigd. Wie echter na verloop van dien tijd niet van den opium is verlost, en geen geheelonthouder is geworden, wordt als een opiumslaaft beschouwd; bekleedt hij een ambt, dan moet hij het neerleggen; heeft hij een graad (een doctorstitel) dan is hij dien kwijt. Bovendien wordt zijn naam en leeftijd publiek aangeplakt in zijn woonplaats, opdat iedereen het weten kan. Zulke een persoon mag geen deel nemen aan publieke vergaderingen, kan niet als getuige optreden, in één woord, wordt als een minderwaardige behandeld.

Artikel 4 handelt over de handelaars in opium. De regeering wil niet hard zijn en ze broodeloos maken. Maar de opiumkroegen, die verleidelijk werken, moeten binnen zes maanden gesloten zijn; hôtels en restaurants mogen geen opium meer verkoopen, en de winkels, waar pijpen en dergelijke verkocht worden, moeten binnen een jaar den verkoop staken.

In art. 5 wordt bepaald, dat de handelaars alleen mogen verkoopen aan personen, die vergunning tot koopen hebben, en dat ze van elken verkoop aanteekening moeten houden. Ze moeten op 't einde van elk jaar hun registers inleveren bij de regeering, opdat nagegaan kan worden, of de verkoop behoorlijk vermindert. Binnen tien jaar moet de verkoop verminderd zijn tot nul. Een koopman, wiens verkoop niet genoeg vermindert, wordt gestraft met verbeurdverklaring van zijn voorraad, en met een boete, die tweemaal zoo groot is. Alleen wie nu verkoopt, krijgt vergunning tot den verkoop; nieuwe vergunningen worden niet gegeven, en vergunningen, die vervallen door versterf of doordat iemand zijn zaken aan kant doet, worden niet meer uitgegeven.

Artikel 6 spreekt over geneesmiddelen tegen opium, welke vanwege de regeering verkocht zullen worden tegen den kostenden-prijs, terwijl armen ze gratis kunnen krijgen. Lieden, die medehelpen aan de verspreiding van deze nuttige middelen, krijgen tot belooning een eervolle vermelding van de regeering.

Artikel 7 vermeldt met dankbaarheid, dat er in den laatsten tijd door vaderlandslievende mannen anti-opium-vereenigingen zijn gesticht, en de regeering beveelt zulke vereenigingen ten sterkste aan.

In artikel 8 worden de autoriteiten in stad en provincie aansprakelijk gesteld voor de tijdige vermindering en beëindiging van het opium-gebruik. Zoo ze voor den bepaalden tijd klaar zijn, zullen ze promotie krijgen; komen ze te laat klaar, dan krijgen ze straf.

Artikel 9 is streng jegens alle ambtsdragers. Zij moeten in de eerste plaats het gebruik nalaten, opdat, „gelijk het gras zich buigt voor den wind, het volk zich buigt voor hun voorbeeld." De opium-gebruikers onder hen worden onmiddellijk op non-activiteit gesteld, terwijl een ander hun ambt waarneemt. Kunnen ze na zes maanden bewijzen, dat ze geheelonthouders zijn, dan worden ze in hun rang hersteld; zoo niet, dan worden ze ontslagen. Professoren en studenten van de hogere inrichtingen van onderwijs, en officieren van de zee- en landmacht moeten, op straffe van ontslag, binnen drie maanden onthouder zijn.

Art. 10 zegt: „Het verbieden van opium-aanplant en opium-gebruik in ons eigen land is een maatregel van binnenlandsch bestuur, waarbij we niemand te vragen hebben. Wat den invoer in ons land betreft, komen we in aanraking met het buitenland. Onze minister van buitenlandsche zaken zal daarom met den Britschen gezant een regeling trachten te vinden, om den invoer in gelijke mate te doen verminderen als den aanplant, zoodat ook de invoer in tien jaren ten einde loopt. Behalve uit Britsch-Indië worden ook niet onbelangrijke hoeveelheden ingevoerd uit Perzië, Anam en Nederlandsch-Indië. Met die mogendheden, waarmede wij trakaten hebben, zullen dergelijke onderhandelingen worden geopend als met Groot-Brittannië, en wat de andere betreft, zullen we gebruik maken van ons recht, om hun invoer met het einde der tien jaren te verbieden." (Slot volgt.)

Anna Paulowna van Rusland.

En Russische keizersdochter op den Nederlandschen troon! Is er grooter tegenstelling denkbaar dan tusschen het grootste en een der kleinste landen van Europa? Tusschen het tsarenrijk met zijn halve beschaving en het lage land aan de Noordzee, dat dikwijls in ontwikkeling alle andere landen vóór was? Tusschen het autocratische Rusland, waar de wil des keizers wet is, en het democratische Nederland, het land der burgervrijheid? Tusschen Rusland, dat pas in de twintigste eeuw een soort van volksvertegenwoordiging krijgt, en Nederland, waar reeds in de veertiende eeuw de vorst geen recht had, belastingen te heffen, maar een „bede" moest doen ter verkrijging van de noodige gelden tot het bestuur des lands? Tusschen Rusland eindelijk, waar een groote kloof het vorstenhuis scheidt van de onderdanen, en Nederland, waar het Oranjehuis gedragen wordt door de liefde des volks, een liefde, die zich buitengewoon openbaarde in de dagen, dat Anna Paulowna tot ons kwam?

We schrijven deze woorden van tegenstelling om iets te doen gevoelen van den grooten stap, dien Anna Paulowna gedaan heeft, toen zij de oevers van de Newa verliet en zich vestigen kwam in de vergelijkenderwijs burgerlijke paleizen van Nederland.

't Scheen wel vreemd, dat een Oranje zich een gemalin zou zoeken in het verre Rusland, doch zoo vreemd was het niet. Er was reeds sedert vele eeuwen een druk handelsverkeer met de havens der Oostzee, en Rusland had veel van zijn beschaving aan Nederland te danken gehad. Bekend is, hoe twee eeuwen geleden tsaar Peter de Groote te Zaandam den scheepsbouw beoefende en Nederlandsche beschaving bestudeerde. En ook tsaar Alexander, de overwinnaar van Napoleon, had reeds een bezoek gebracht aan Brussel en Amsterdam.

Anna Paulowna was een zuster van den vorst, tegen wien Napoleon zijn tocht naar Rusland richtte, en die in 1813 de hoofdman was der bondgenooten in den volkerenslag bij Leipzig. En tusschen dien keizer en den Nederlandschen kroonprins, den held van Waterloo, bestond een warme vriendschap.

't Was in het laatst van 1815, dat prins Willem, de Prins van Oranje, zooals hij officieel heette, zijn tocht naar Rusland deed. De geschiedenis van Bonaparte — om met Blücher te spreken — was uit. De slag bij Waterloo was gewonnen; Napoleon was naar St.-Helena gevoerd om er te sterven, en de volken van Europa konden na woeling en strijd van vijf-en-twintig jaren weer op hun verhaal komen. Nederland was door den wensch der natie een koninkrijk geworden, een ondeelbaar koninkrijk in plaats van de vele staatjes der republiek, en de verbonden mogendheden hadden het immer heerlooze België daarbij gevoegd. Al was het vereenigd Nederland dan ook nog geen groot rijk, het had een goeden naam in Europa; het had dien naam gehandhaafd door zijn kranig afschudden van het Fransche juk, vóór nog Napoleons macht vernietigd was; en de jonge kroonprins kon bij den goeden naam van zijn land den roem voegen van zijn alom geëerd stamhuis en den roem zijner eigen heldendaden van Quatre-Bras en Waterloo. Inderdaad, Willem van Oranje was geen te versmaden partij voor de jongste der vijf zusters van tsaar Alexander.

Terwijl Prins Willem als tweejarig kind, met zijn moeder en zijn grootmoeder in een Scheveningsche bom dobberde op de grauwe wateren der Noordzee, vluchtende voor de revolutie, werd zijn bruid den 19^{den} Januari 1795 geboren. Haar grootmoeder, de bekende heerszuchtige en machtige Katharina II, regeerde nog met verkrachting van het recht van Anna's vader, Paul. Eerst in 1796 mocht deze zijn moeder opvolgen, doch het was voor korten tijd. In 1801 viel hij als het offer van een samenzwering, waarin

woonlijk wordt beschouwd als iets dat vanzelf spreekt!

Voor de kolonisten bouwde Minuit een molen, waarvan het bovengedeelte diende tot godsdienstoefening. Verder verrezen een brouwerij, een bakkerij en pakhuizen voor de compagnie, en een blokhuis met schietgaten, hetwelk later werd omgebouwd tot een fort.

Het bleek meer en meer noodzakelijk, dat voor het bezit van den grond een grootere emigratie noodig was. Holland had daartoe geen overvloed van menschen. In Engeland waren de non-conformisten, die voor vrijheid van godsdienst een ander land moesten zoeken, hetwelk zij in Amerika vonden, waardoor New-England spoediger aangroeide dan Nieuw-Nederland. Reeds van den aanvang af was de verbinding tusschen de Zuidelijke en Oostelijke naburen weinig vriendschappelijk. In 1629 werd het patroonsysteem ontworpen, waarbij aan ieder aandeelhouder der Compagnie, na gesloten overeenkomst met de Indianen, het recht werd gegeven zich grond toe te eigenen ter lengte van zestien mijlen aan één zijde der rivier of acht mijlen lengte aan twee zijden, mits hij voor dezen grond vijftig emigranten kon vinden. Hij kreeg den naam van Patroon, en ontving het volle recht voor het bestuur van zijn land. Voor den handel had hij 5% aan de Compagnie af te staan. Weldra waren de beste stukken langs den Hudson door Hollanders in bezit genomen.

Er ontstond echter spoedig oneenigheid onder de grondbezitters, tengevolge waarvan Peter Minuit werd ontslagen, als verdacht van de patroons te bevoordeelen.

Door bemiddeling van Van Renselaer werd Wouter van Twiller benoemd tot zijn opvolger, die Van Renselaer grooten dienst had bewezen bij het koopen van zijn grond, en bovendien tot zijn familie behoorde. Hij was echter, helaas! onbekwaam voor den hoogen post.

In 1633 kwam hij in Nieuw-Nederland aan en bracht het eerste garnizoen in Nieuw-Amsterdam, bestaande uit honderd soldaten. Ook nam hij dominé Bogardus mede en een schoolmeester. Voor den dominé werd een huis gebouwd en tegelijkertijd werd de plaats voor godsdienstoefening, die tot nog toe in den molen was geweest, door een ruwe houten kerk vervangen, die haar plaats kreeg in het fort, dat voor het nieuwe garnizoen was uitgebreid.

Een ander fort werd gebouwd in Connecticut, ter hoogte van het tegenwoordige Hartford, dat den naam kreeg van „Fort Goede Hoop.”

JOH. V.

de Chineezzen en hun geestelijke leidslieden, dat zijn in de eerste plaats de geletterden, of de beweging slagen zal en China met het begin van 1917 vrij zal zijn van opium. Maar wat tot dusver uit China bericht wordt, is werkelijk zeer bemoedigend. Een paar voorbeelden.

Foochow is een stad met 650.000 inwoners en had drie-duizend opiumkroegen, die den 12^{den} Mei 1907 gesloten moesten zijn. Kort van te voren hadden een duizendtal verkoopers een vergadering gehouden in een der tempels, een verzoekschrift om uitstel opgesteld en een som gelds bijeengebracht voor den strijd. De overheid heeft echter de mannen, die het verzoekschrift kwamen aanbieden, gevangen gezet, en op den bepaalden dag werden alle opiumhuizen gesloten. Eén verkooper hield zijn zaak open, in 't vertrouwen dat hij een wit voetje had bij de overheids-personen. Hij werd in hechtenis genomen en op zijn eigendom werd beslag gelegd. Nog twee, die volhielden, moesten met ketenen beladen door de straten loopen. De sluitingsdag werd als een feestdag gevierd door de bevolking. Vlaggen wapperden; optochten van studenten trokken met vaandels door de stad. En nog maanden later deden de studenten tochten door de straten, om na te speuren of er ook in stilte opiumhuizen werden gehouden. Voor de genezing van de lijdens zijn drie opiumtoevluchten gesticht, die door de voornamen lieden onderhouden worden.

Een tooneel in Hangchow op Zondag 22 Sept. 1907. De opiumhuizen waren reeds gesloten, en de bevolking had de pijpen en andere gereedschappen aangekocht. Van die pijpen werden twee piramides gebouwd op een heuvel in het midden der stad, zichtbaar voor de heele bevolking. Groote roode vlaggen wapperden in den wind, en om negen uur des morgens stond een ontzaglijke volksmenigte te wachten. Studenten kwamen met hun banieren. Om half tien werden de pijpenpiramides met stroo omgeven en rijkelijk overgoten met paraffine. Thans kwamen de mandarijnen in hun draagstoelen, en toen deze hun plaats hadden ingenomen, werd het teeken gegeven, en met plechtigheid werd een brandende toorts bij het stroo gehouden! En daarmee verbrandde onder het gejuich der bevolking de herinnering aan den opium.

Dergelijke berichten komen van alle zijden. Het is niet alleen de hooge regeering, die den opium bestrijdt; het volk zelf wil er van verlost worden. Op sommige plaatsen heeft men de boeren belet den opium te oogsten; het werd afgesneden en verbrand. Op de rivierstoombooten, waar vroeger het rooken algemeen was, is het thans verboden en het verbod wordt gehandhaafd. In 't heele land is het rooken onfatsoenlijk geworden. Wie er aan verslaafd is, rookt nog, maar doet het in het geheim, en er wordt nauwkeurig op toegekeken, dat niemand opium krijgt, die geen verlofbiljet heeft.

Van enkele plaatsen evenwel hoort men, dat de autoriteiten tot dusver de maatregelen tegen den opium niet hebben uitgevoerd, waarschijnlijk omdat ze er persoonlijk voordeel bij hebben. Toch is dat getal betrekkelijk gering. In elf van de achttien provinciën is de strijd in vollen gang; in twee heerscht onverschilligheid; van de overige vijf ontbreken de berichten.

Krachtig wordt vooral gestreden door den anti-opiumbond, een zuiver Chineesche instelling, onder leiding van de gestudeerden. Deze bond sticht opiumtoevluchten, waar arme lijdens kosteloos worden verpleegd. Wat kort geleden één dezer geleerden tot een Engelsch zendeling zei, is het algemeene gevoelen. „Ik weet,” sprak hij, „dat gij zendingen komt om ons te leeren wat goed is, en de leer van Jezus te verbreiden. Doch gij ziet het, hier en daar zijn enkele onwetende landlieden, die uw leer aannemen, maar van de ontwikkelden voegt zich niemand bij u. Weet gij wat het geval is? Wij willen wel gelooven, dat uw leer goed is, maar al zeggen we uit beleefdheid het u niet in het gezicht, toch is het in onze harten, dat uw land verantwoordelijk is voor het inkomen van den opium in ons land, en geen Chinees, die zichzelf respecteert en zijn vaderland liefheeft, wil daarom iets met uw leer te doen hebben. Zoolang uw regeering ons niet vrij-

Studies over China.

Door A. LUKKIEN.

VII. (Slot.)

De slavernij van den opium.

Of die bepalingen zullen helpen? Of de regeering slagen zal in haar ernstig en weloverdacht streven?

We moeten daarbij bedenken, dat in China de keizer niet die volstrekte macht heeft, gelijk men ze gekend heeft in Europeesche landen. De achttien provinciën van het groote rijk zijn tamelijk zelfstandig en de onderkoningen hebben een uitgebreide macht. Ook de onderdistricten en zelfs de steden en dorpen hebben een vrij aanzienlijke mate van zelfbestuur.

Ook is het in China een heel gewoon verschijnsel, dat overheidspersonen zich laten omkopen, of gemeene zaak maken met het kwaad, als ze er persoonlijk voordeel van hebben. Het zal dus voor een groot deel afhangen van

laat, kunnen wij geen onderscheid maken tusschen koopman en zendeling. Wanneer uw volk opgehouden heeft met den invoer van opium, dan zullen ook geleerde mannen gaan luisteren naar uw leer, en zij zullen met blijdschap aannemen wat goed is voor ons persoonlijk of voor ons volk.”

Den 1sten Februari van dit jaar is een commissie samengekomen te Shanghai in China, om maatregelen te overwegen tegen den handel in opium en in bedwelmende dranken tusschen de zoogenaamde Christelijke en de Heidensche landen. Uitnoodigingen voor deze commissie zijn gezonden naar alle landen, die er belang bij hebben, Engeland, Duitschland, Frankrijk, Nederland, Turkije, Perzië, China, Japan en de Vereenigde Staten. Van dit laatste land gaat de beweging uit. Amerika heeft den opiumstrijd te voeren op de Filippijnen, en heeft daar in 1905 de verbodsbepalingen voorgeschreven.

Uit alles blijkt, dat er een andere geest heerscht, wat den opium betreft, dan een eeuw geleden. Onder den zegen Gods kan de opium thans verdwijnen. En dat China den strijd slechts tien jaren wil laten duren, is bepaald iets groots. Wie China kennen, gelooven dat het kan in zoo korten tijd. China heeft een dergelijken strijd al eerder doorgemaakt. In oude tijden heeft de alcohol in China geheerscht, maar in de eene provincie na de andere heeft men den strijd aangeboden, en nu reeds vele eeuwen lang is het misbruik van sterken drank in geen ander land zoo klein geweest. De Chineezers waren de matigste natie ter wereld, vóór de opium kwam. Daarom ook bestaat er zoo weinig vrees, dat het opiummisbruik zal worden gevolgd door drankmisbruik. Maar wanneer hiervoor geen zorg bestaat, en straks het Chineesche volk daar zal staan als een nuchtere natie, gereinigd van den opium, en geleerd door het verleden, wie zal zeggen, wat China dan bereiken zal, en hoever het misschien de volken van Europa zal te boven gaan. China slaapt nog, maar het wordt wakker, en als het ontwaakt is en zijn kracht gevoelt, zal dat zijn tot een zegen voor de wereld of tot een oordeel? Intusschen is in elk geval de Chineesche strijd tegen den opium een grootsch verschijnsel, dat navolging verdient.

Wanneer zal Nederland eens beproeven, in tien jaren tijd den sterken drank uit te drijven? Wanneer zal Nederland den opium uitroeien uit ons heerlijk Insulinde?

Ook in Nederlandsch-Indië wordt amfioen, gelijk men daar zegt, geschoven, en ook daar brengt de opium de gewone ellende, al is het waar, dat er betrekkelijk minder gebruikers zijn dan in China. Wij hebben in onze Oost den handel in opium niet vrijgelaten; vroeger hadden we het pachtstelsel, waarbij wie opium verkoopen wilde, het recht daartoe van onze regeering moest pachten, terwijl hij tevens de opium van den regeering moest koopen. Natuurlijk maakte zulk een pachter den opium duur, wat wel van den eenen kant sommigen terughield van het koopen, maar wat van den anderen kant ook juist de gebruikers zooveel te meer verarmde. Eenige jaren geleden echter heeft onze regeering het pachtstelsel afgeschaft, omdat het te veel aanleiding gaf tot afpersing en knevelarij. Tegenwoordig hebben we de *regie*, den regeeringshandel. Niemand mag opium verkoopen dan de regeering, die daartoe haar bezoldigde ambtenaren heeft aangesteld. Nu is de handel dus eerlijker; de regeering waakt tegen den sluikhandel, en heeft in sommige streken den opium buitengesloten. Toch blijft het waar, dat onze regeering voordeel trekt uit de zonde des volks.

De Chineesche regeering, die ook winst trekt uit den opium, durft het verlies der belasting aan. Wat kan men anders doen dan haar kracht toewenschen en toebidden, om dezen strijd vol te houden tot het einde toe?

EINDE.

Sophia van Wurtemberg.

't Was de twaalfde Mei 1874. Vijf en twintig jaren was het geleden, dat Koning Willem III ingehuldigd was, en alom in den lande werd daarvan feest gevierd. En de schoolkinderen ontvingen ter gedachtenis een gedenkplaat met de potretten van het Oranjestad. Bovenaan de stamvader, Prins Willem I; als een rand om de middenvoorstelling de opeenvolgende stadhouders en koningen tot Willem II; en dan in het midden de koninklijke familie. De krachtige gestalte des konings met den vollen baard, en naast hem zijn schoone gemalin Sophia met de eigenaardige krullen, — kurketrekkers noemden wij ze. Vervolgens de Kroonprins, Willem, in wien wij onzen toekomstigen koning, Willem IV, verwachtten, een man van vier en dertig jaren met knevel en kinbaard, een andere gestalte dan zijn vader, op wien hij in zijn trekken niet veel geleek. Dan een jonge man, drie en twintig jaren oud, zonder baard nog, teer en bleek, met een trek van lijden op het gelaat. En voort's nog Prins Hendrik, de broeder des konings, en Prins Frederik, die nog in de achttiende eeuw geboren was, de broeder van Willem II. Een reeks van Prinsen!

Dit is nog maar vijf en dertig jaren geleden. Wie had toen gedacht, dat tien jaren later een Prinsesje de eenige hoop zou zijn van het Oranjestad, een dochttertje van een moeder, die niemand nog ooit had hooren noemen, die toen nog bijna een kind was met ons, kinderen? Wie verwachtte anders, dan dat 's Konings kloeke oudste zoon straks de teugels overnemen zou uit de verstrammende handen van zijn vader, en dat in hem het Oranjestad zich voortplanten zou tot in verre geslachten?

Het heeft niet zoo mogen zijn! Onverwacht werden de takken van den boom afgehouden, totdat ons dat eene spruitje overbleef, en Nederland, vele jaren lang, in zorge leefde, dat het huis van Oranje zou uitsterven en heengaan. Gode zij dank, dat we een Prinsesje hebben, en de verwachting mogen koesteren, dat het huis, zij het dan in zijlinie, bestaan blijft in trouwe vereeniging met het Nederlandsche volk. Maar met weemoed gedenken we toch den tijd, nog zoo kort geleden, toen zoovele Oranjes leefden, en zoo weinig vrees bestond voor het uitsterven van het geslacht, — den tijd van Koningin Sophia.

In Stuttgart am den Neckar was ze geboren en opgegroeid. Haar vader, koning Wilhelm I, is driemaal gehuwd geweest, de tweede maal met Katharina Paulowna, een zuster van onze Koningin Anna Paulowna. Twee dochters werden uit dat huwelijk geboren, Maria en Sophia, en toen de laatste zeven maanden was, stierf de moeder.

Uit het derde huwelijk van den Wurtemburgschen koning sproten nog verscheiden kinderen. Ook leefde in het groote gezin de zoon uit het eerste huwelijk van Katharina, die den Russischen naam Peter droeg, en die later in Rusland huwde en in Petersburg ging wonen, waar hij steeds innig bevriend bleef met zijn halfzuster. Doch nog meer kinderen groeiden op aan het Stuttgartsche hof, een groep Bonapartes. Jérôme, de koning van Westfalen, was gehuwd geweest met Wilhelms zuster, en zijn verweesde kinderen waren door hun oom opgenomen in den grooten familiekring. En alsof het nog niet genoeg was, kwam daar nog bij Lodewijk Napoleon, de zoon van onzen Franschen koning Lodewijk, die als Napoleon III den Franschen troon zou beklimmen, een man, geleerd en bekwaam als weinigen, maar tevens ontzettend heerschezuchtig, zoodat hij ten slotte een gevaar werd voor de rust van Europa.

Tusschen die talrijke groep kinderen groeide Sophia van Wurtemberg op, en ze werd door haar buitengewonen aanleg de eerste onder hen. Haar vader bemoeide zich zeer met de opvoeding van allen, en Sophia, die geheel den aard had van haar overleden moeder, werd hem een lievelingskind.